

AMERSFOORT EN OMSTREKEN

Uitgave van de Nederlandse Genealogische Vereniging Afdeling Amersfoort en Omstreken
Jaargang 17 september 2008 Nummer 3

Foto uit 1925 met bewoners
Soesterkwartier
die veelal bij de
Wagenwerkplaats van NS
werkten

Ten geleide

Ook deze keer staat ons periodiek weer boordevol nieuwe informatie. Allereerst kunt u uit de agenda voor de komende drie maanden kiezen uit zeven data en drie locaties. De beide werkgroepen Notariële Aktes en Transportaktes hebben niet stilgezeten zodat u kennis kunt nemen van speciaal voor u uitgezochte stukken. De verslagen van de lezingen geven weer stof tot nadenken en verder hebben wij een boeiend artikel over Genealogie Online uit het dagblad Trouw mogen overnemen. Voor onze lezers is daaraan ook nog een voordeel verbonden, zoals u verderop zult zien. De vestiging in 1904 en de geschiedenis van de wagenwerkplaats in Amersfoort worden uitgebreid besproken.

Enkele interessante sites en boeken worden onder uw aandacht gebracht, zodat u in de komende herfstmaanden uw genealogische en historische kennis wat kunt bijspijkeren.

Tenslotte heeft onze bibliothecaris enkele schenkingen te melden. Kortom u bent weer ruimschoots voorzien van nieuws uit onze afdeling.

Werkgroep Lezingen & Activiteiten

Afdelingsbijeenkomsten

De zomer loopt ten einde, dus komt er meer tijd voor het uitoefenen van onze hobby. Het afdelingsbestuur nodigt onze leden en belangstellenden daarom van harte uit voor de hierna genoemde bijeenkomsten. Alle bijeenkomsten zijn vrij toegankelijk. De consumpties zijn voor eigen rekening. De eerste afdelingsbijeenkomst van 2009 is vrij vroeg in de maand januari gepland. Om u vroegtijdig van de inhoud daarvan op de hoogte te stellen hebben wij deze eveneens in dit najaarsoverzicht opgenomen.

Datum **Zaterdag 20 september 2008**

Tijd van 14.00 tot 16.00 uur

Plaats Restaurant Oud Leusden, zaal Leusderhof

Vlooswijkseweg 1, 3832 RG Leusden

Onderwerp Contactmiddag - Wat hebben uw NGV-afdeling Amersfoort en Omstreken en het verenigingscentrum te Weesp u te bieden?

Op deze contactmiddag zullen onze afdeling en verschillende diensten van de vereniging vertegenwoordigd zijn. Zo komen er medewerkers van het Verenigingscentrum met hun pc's met daarop diverse zoekbestanden zoals een geautomatiseerde catalogus die een goede ingang geeft op de aldaar aanwezige boeken (meer dan 15.000) met onderwerpen variërend van genealogieën tot kadastrale atlanten, van streekgeschiedenis tot encyclopedie en van kwartierstaat tot archiefinventaris. Ook is er een index op naam van circa 2200 boeken met kwartierstaten en genealogieën, ruim 315.000 overlijdensadvertenties en meer dan een half miljoen bidprentjes. Verder is er een toegang op de omvangrijke zegelcollectie. Ruim 2700 zegels zijn digitaal toegankelijk en kunnen op het scherm worden bekeken.

In deze opsomming zouden we bijna vergeten om de catalogus van de periodieken en tijdschriften met circa 1900 titels te noemen. De digitalisering hiervan is in volle gang zodat mogelijk al deels gezocht kan worden in de korte samenvattingen. Wel kunt u in dit bestand zoeken op naam, plaats, onderwerp en auteur.

Uiteraard worden op deze dag de waardevolle "kiezerslijsten" (adresboeken met de namen, adressen, geboortedata en -plaatsen van alle kiezers uit Amsterdam, Den Haag en Utrecht) meegenomen. Van de voornoemde digitale bestanden kunnen voor de belangstellenden kopieën worden gemaakt.

Omdat – het is hiervoor al aangegeven – de digitale ontwikkelingen binnen het

Verenigingscentrum in volle gang zijn, is het op dit moment moeilijk aan te geven wat wij u allemaal kunnen bieden. De hier gepresenteerde omschrijving hoeft daarom zeker niet volledig te zijn. Reden voor u om even langs te komen.

Van onze afdeling Amersfoort en Omstreken vindt u informatiestands van de PR (Public Relations), bemand door Joke Sickmann, bijgestaan door Jeanne Peterse, en van onze webmaster (beheerder van de afdelingswebsite) Jan Roggenkamp. Voorts zal een stand worden ingericht met een kleine greep van boeken uit de afdelingsbibliotheek. Uit de bibliotheek kunnen door onze leden gratis boeken worden geleend. Voor de bibliotheekcatalogus en de uitleencondities verwijzen wij u naar de afdelingswebsite: <http://amersfoorteo.ngv.nl/in-dex.html>. De overige afdelingsbestuurders, voor zover aanwezig, zullen u gaarne te woord staan. Heeft u problemen van genealogische aard, breng dan uw eigen gegevens mee. Door het uitwisselen van ervaringen komt u dicht bij het doel een complete genealogie op te bouwen. Indien u zelf ruimte nodig heeft om uw gegevens wat uitgebreider te exposeren, laat dat even weten via telefoonnummer 033 - 24 53 455 en we proberen ruimte voor u te reserveren.

Datum Donderdag 2 oktober 2008

Tijd van 20.00 tot 22.00 uur (vanaf 19.30 uur ontvangst met koffie/thee)

Plaats Gemeentehuis van Ede

Gemeentearchief, Bergstraat 4, 6711 DD Ede

Onderwerp Genealogisch café in Gemeentearchief Ede

Gastheer Peter van Beek, archivaris van het Gemeentearchief van Ede

Het Gemeentearchief van Ede is deze avond geopend voor de leden en belangstellenden van de NGV-afdeling Amersfoort en Omstreken. Ditmaal in de vorm van een genealogisch café. Geen lezingen deze avond maar een bijeenkomst in ontspannen sfeer. Met als doel ervaringen uit te wisselen. Maar daarnaast ook om vragen te stellen. Er is geen verplicht programma.

U kunt op een informele wijze contacten leggen en kennismaken met de Edese en Scherpenzeelse archieven. De archiefmedewerkers vertellen u graag over hun werk. Desgewenst laten zij u een kijkje achter de schermen van het gemeentearchief nemen. We helpen u ook graag met uw onderzoeksvragen. In dat opzicht delen wij dezelfde passie: het oplossen van onderzoekspuzzels.

Voor meer informatie vooraf kunt u contact opnemen per e-mail met Hans Faber hans.faber@planet.nl of gemeentearchief@ede.nl.

Vragen die wat voorbereidend werk vragen kunt u dan alvast aan ons voorleggen.

Iedereen is van harte welkom.

Datum Donderdag 23 oktober 2008

Tijd van 20.00 tot 22.00 uur

Plaats Zalencentrum De Kom, zaal De Kommenzaal

Hamersveldseweg 51, 3833 GL Leusden-Centrum

Onderwerp "... een pond schoon brood voor elk ... en een half pond spek"

Uit het archief van de Stichting 'De Armen de Poth'

Inleider Dhr. drs. A.F.M. (Ton) Reichgelt, archivaris van Archief Eemland

Ton Reichgelt heeft het archief van de Stichting De Armen de Poth een paar jaar geleden geïnteriseerd. Het archief omvat de periode vanaf de stichting in 1447 (het oudste stuk is overigens van 1342) tot 2000. Het is gekenmerkt door een grote continuïteit: resoluties en notulen vanaf 1580 en jaarrekeningen vanaf 1521.

Het archief geeft een beeld van de armenzorg vanaf de late middeleeuwen en de rol van de stad daarbij. Deze bestond vooral uit de uitdelingen (met de pot rondgaan) door de Pothbroeders (zie de titel hierboven), maar aanvankelijk ook uit de zorg voor de zieken in het oude gasthuis of H. Geesthuis. Later kwam de nadruk meer te liggen op de huisvesting. Het Hofje zoals dat nu nog bestaat op de hoek van de Pothstraat en de Coninckstraat is nog een overblijfsel daarvan. De akten die betrekking hebben op het goederenbezit van de Poth geven ook informatie over topografische bijzonderheden van de laatmiddeleeuwse stad Amersfoort.

Omdat een groot deel van dat bezit afkomstig was van de familie Van der Maath is de zestiende-eeuwse administratie van deze familie in het archief bewaard gebleven, vaak met een persoonlijk

karakter naast de meer zakelijke stukken.

Een mooi voorbeeld hiervan vinden we in een boekje waarin in zestiende-eeuws handschrift naast pachtcontracten ook gebeden, een vroege muzieknotatie van een Nederlandse vertaling van psalm 4 op de melodie van het volksliedje 'Het daghet in het oosten', een verhandeling over tafelmanieren op rijm, brieven en gedichtjes, amoureuus of boertig, te vinden zijn.

En buitengewoon interessant is ook het dagboek dat burgemeester Cornelis Volckensz heeft bijgehouden over het jaar 1555 en begin 1556. Het geeft een persoonlijke kijk op dat jaar waarin conflicten tussen stadsbestuur en schout, als voorzitter van het stadsgerecht belast met de opsporing van misdrijven en deze voor het gerecht brengen, regelmatig terugkeerden. Verder waren er in dat jaar wat problemen met de gilden, gevolgd door een algehele staking van de wevers. Dit dagboek wordt binnenkort uitgegeven.

Datum Zaterdag 1 november 2008

Tijd van 14.00 tot 16.00 uur

Plaats Restaurant Oud Leusden, zaal Leusderhof
Vlooswijkseweg 1, 3832 RG Leusden

Onderwerp Computergenealogie

Wie belangstelling heeft voor het gebruik van de computer bij zijn hobby, is welkom op deze werkmiddag. Er zullen verschillende pc's met genealogieprogramma's aanwezig zijn.

Zo zijn er onder andere vertegenwoordigers van de genealogische programma's GensDataPro, Aldfaer en PRO-GEN aanwezig die u deskundig kunnen bijstaan en adviseren.

Deze bijeenkomst is bedoeld om u kennis te laten maken met verschillende genealogische programma's en om samen verder te komen door elkaar te helpen bij het oplossen van grote en kleine softwareproblemen.

Datum Donderdag 20 november 2008

Tijd van 20.00 tot 22.00 uur

Plaats Zalencentrum De Kom, zaal De Kommenzaal
Hamersveldseweg 51, 3833 GL Leusden-Centrum

Onderwerp Afdelingsledenvergadering met aansluitend een lezing

De agenda van deze afdelingsledenvergadering en het verslag van de vorige zijn te vinden op internet <http://amersfoortengv.nl>. Leden die per e-mail het afdelingsnieuws ontvangen, krijgen de agenda met bijlagen automatisch toegestuurd. Deze informatie ligt vóór aanvang van de vergadering eveneens ter inzage. Hiervan zijn meerdere exemplaren beschikbaar. De afdelingsledenvergadering wordt gehouden voorafgaande aan de Algemene Vergadering van de NGV op zaterdag 29 november aanstaande in Utrecht, waar onze afdelingsafgevaardigde en/of plaatsvervangend afdelingsafgevaardigde onze afdeling zal/zullen vertegenwoordigen.

Agendapunten van en eventueel stemgedrag tijdens de Algemene Vergadering van de NGV zullen worden voorbesproken en besloten in de afdelingsledenvergadering.

Na een korte pauze volgt een lezing.

Onderwerp De Nederlandse geschiedenis in het eerste Millennium – Herschrijven?

Inleider De heer G.B.M. (Guido) Delahaye

In de jaren vijftig van de vorige eeuw werkte Albert Delahaye (1915-1987) als archivaris in Nijmegen. Bij de bestudering van oud bronnenmateriaal kwam hij tot de conclusie dat – in tegenstelling tot de algemeen aanvaarde opinie – Karel de Grote nooit in Nijmegen geweest kon zijn. Nijmegen staat dus ten onrechte bekend als de keizer Karelstad. Delahaye had hiervoor een aantal goede argumenten. Zijn theorie viel echter niet in goede aarde, want veel historici zagen hun traditionele opvattingen naar de prullenbak verwezen. Toch zijn sommige argumenten van Delahaye onweerlegbaar.

Volgens Delahaye was de stad Noviomagus in oorkonden van Karel de Grote niet het tegenwoordige Nijmegen, maar de Franse stad Noyon. Als Nijmegen verkeerd geïdentificeerd is, geldt dat dan ook voor andere plaatsen in de oorkonden van Karel de Grote? Zou dan de gouw Flehite met de plaats Lisiduna (Leusden) ook ergens anders gezocht moeten worden? Uiteindelijk

heeft Albert Delahaye een groot deel van de Nederlandse geschiedenis over de eerste duizend jaar van onze jaartelling herschreven.

In zijn lezing gaat Guido Delahaye, de zoon van Albert, verder in op zijn visie op de geschiedenis van ons land in het eerste Millennium. Het spreekt voor zich dat niet de gehele visie van Albert Delahaye aan de orde kan komen. Voor wie alles nog eens rustig wil nalezen, Delahaye heeft ook een boek uitgegeven (De Ware Kijk Op, 486 pag.) waarin uitvoerig wordt ingegaan op deze historische problematiek. Dit boek wordt alleen deze avond voor een speciale prijs van € 10,- aangeboden.

Datum Dinsdag 16 december 2008

Tijd van 20.00 tot 22.00 uur

Plaats Zalencentrum De Kom, zaal De Kommenzaal
Hamersveldseweg 51, 3833 GL Leusden-Centrum

Onderwerp Het fotograferen van grafstenen op begraafplaatsen

Inleider Eli en Dinie Maas

In het kader van hun stamboomonderzoek kwam dit echtpaar terecht op verschillende begraafplaatsen in de regio Brabant waar hun voorouders begraven zijn. In het begin bezochten ze de graven en schreven alle data en namen die op de grafstenen vermeld stonden over om ze thuis te verwerken in hun stamboomprogramma.

Al snel bleek dat ze te weinig opschreven en bijvoorbeeld ook hadden moeten kijken naar graven van ouders, schoonouders, kinderen etc. Maar ja, die personen wisten ze niet altijd uit hun hoofd, ze keken immers alleen naar graven waarop de namen van de eigen families vermeld stonden. Dus moesten ze weer terug om opnieuw te zoeken. Een erg tijdrovende klus.

Een medegenealoog vroeg hen waarom ze de graven niet fotografeerden: 'Dan ligt het vast, want na een jaar of tien wordt er geruimd en dan ben je alle gegevens kwijt.' Daar zat wat in, dus aan de slag. Eenmaal thuis en na verwerking van de gegevens vonden ze dat ook de andere kerkhoven in hun woonplaats gefotografeerd moesten worden, en ... ja, dan is het hek van de dam.

Uiteindelijk hebben ze zo'n 950 kerkhoven bezocht. Op de begraafplaatsen in de Lang-straat (tussen 's-Hertogenbosch en Raamsdonk) en in het Land van Heusden en Altena hebben ze alle grafstenen gefotografeerd, één voor één. Ook andere begraafplaatsen hebben ze bezocht en gekeken of er grafstenen zijn met namen die tot hun interessegebied (of een van hun kennissen) behoren. Voor de rest hebben ze van alle begraafplaatsen overzichten etc. gemaakt. Daar ze regelmatig een midweek op vakantie gaan in Nederland hebben ze ook in andere provincies heel veel begraafplaatsen bezocht. In totaal zijn er op dit moment zo'n 80.000 foto's van grafstenen gemaakt.

Het doel is:

- aanvulling van eigen genealogische gegevens
- aanvulling van genealogiegegevens van andere genealogen
- hulp bij het beheer van begraafplaatsen
- hulp bij eventuele vernielingen
- vastleggen van (geruimde) monumenten

Met een PowerPoint-presentatie heeft het echtpaar Maas een overzicht gemaakt van alle onderwerpen die tijdens het fotograferen op de begraafplaatsen aan de orde komen. Bij de beelden vertellen ze ook verhalen en anekdotes die ze konden achterhalen.

Datum Zaterdag 17 januari 2009

Tijd van 14.00 tot 16.00 uur

Plaats Zalencentrum De Kom, zaal De Kommenzaal
Hamersveldseweg 51, 3833 GL Leusden-Centrum

Onderwerp Trekschuiten en postvervoer in het verleden

Inleider De heer J. Dehé

In juni 2005 verscheen: Een slaafsch en ongezond bedrijf – De geschiedenis van het openbaar vervoer in Waterland, 1630-1880, een promotieonderzoek van de spreker naar de geschiedenis

van het oudste middel van openbaar vervoer in Waterland. Het gaat vooral om de manier waarop Amsterdam, Hoorn, Monnickendam, Edam en Purmerend halverwege de zeventiende eeuw het vervoer tussen hun steden organiseerden en hoe de schippers van de trekschuiten bijna tweehonderd jaar lang het reizigersvervoer in Waterland verzorgden. Die trekschuitschippers werkten samen met andere schippers van het Buiksloterveer, die de oversteek van het IJ verzorgden.

In een PowerPoint-presentatie staat het reizigersvervoer per trekschuit centraal. Extra aandacht gaat uit naar het postvervoer dat de schippers verzorgden. Uiteraard komt ook ander vervoer aan bod zoals diligences (postkoetsen) en beurtschepen. John Dehé is leraar Nederlands bij het Voortgezet Onderwijs.

Agenda van de overige bijeenkomsten 1e kwartaal 2009

Zaterdag 31 januari van 14.00 tot 16.00 uur Computergenealogie

Woensdag 11 februari van 20.00 tot 22.00 uur Lezing

Donderdag 26 februari van 20.00 tot 22.00 uur Lezing in Ede

Woensdag 11 maart van 20.00 tot 22.00 uur Lezing

Zaterdag 28 maart van 14.00 tot 16.00 uur Computergenealogie

Agenda van de bijeenkomsten van hcc!genealogie, werkgroep Amersfoort
Elke 3e maandag van de maand van 19.30 tot 22.30 uur in het Meridiaan College, vestiging 't Hooghe Landt, Trompetstraat 1, 3822 CK Amersfoort.

Er zijn afzonderlijke werkplekken ingedeeld voor genealogie, film/video, foto/scanner, software, linux, services, internetcafé, pilotentraining (flight simulator) en een leestafel.

Voor de pilotentraining wordt gevraagd u vooraf even aan te melden. E-mail: h.van.hooff@kader.hobby.nl

Voor meer informatie verwijzen wij u naar de HCC!-website: <http://amersfoort.hcc-utrecht.nl>

In memoriam Wilhelmus Jacob (Wim) Zevenboom

In het aprilnummer 2008 van ons periodiek verschenen twee uitgebreide artikelen geschreven door de heer Wim Zevenboom onder de titels 'Het garnizoen van Amersfoort' en 'Inkwartiering van soldaten en stalling van paarden'.

Het betrof de uitkomsten van zijn onderzoek naar zijn roots in het archief van de gemeente Amersfoort. Het plaatsen van deze artikelen was voor de redactie een uitdaging omdat het tezamen met de bijbehorende tabellen moest worden ingepast in het formaat van ons periodiek. Het was temeer een uitdaging omdat wij wisten dat de gezondheid van de heer Zevenboom snel verslechterde. Wij prijzen ons gelukkig dat Wim de artikelen nog heeft kunnen zien. Daarnaast wilde hij graag dat het resultaat van zijn onderzoek toegankelijk werd voor alle leden van de NGV. Onze webmaster de heer Jan Roggenkamp heeft zijn best gedaan aan dit verzoek te voldoen. U kunt alles over het geslacht Zevenboom vinden op onze website onder 'berichten'. Maar ook op de site <http://www.zevenboom.com/augustinus> staan links naar vijf documenten van Wim Zevenboom uit Hoorn. Zijn oudst bekende voorvader, Augustinus Sevenboom, was dragonder in het staatse leger en werd tijdens de Oostenrijkse Successieoorlog ingekwartierd in Amersfoort waar hij ook trouwde. Door deze vondst in het archief van Amersfoort kwam Wim na een ruim dertigjarige zoektocht erachter dat Augustinus Sevenboom uit Luxemburg kwam.

Ons bereikte het bericht dat Wim op 10 mei 2008 is overleden. Hij is 64 jaar geworden.

De redactie condoleert zijn vrouw Anneke en zoon Olaf en wenst hen de kracht om dit verlies te dragen.

Drs. H. Bousema

Nieuwe expositiepanelen voor de afdeling

laatste jaren zocht onze NGV-afdeling naar geschikte onderwerpen waarmee de expositiepanelen konden worden ingericht. Op de PRO-GEN-zomermarkt van 5 juli jl. in Putten hebben we eindelijk onze nieuwe 'outfit' gepresenteerd.

Jeanne Peterse verzorgt al geruime tijd samen met Joke Sickmann de PR (Public Relations) bij onze activiteiten. Zij kwam met het idee om foto's van de steden en dorpen uit het werkgebied van onze afdeling rondom een kaart van het werkgebied te plaatsen. Zij heeft dit verder uitgewerkt waarna Hans Faber het digitaal realiseerde. Vervolgens heeft een drukker alle foto's en een kaart van het gebied van de afdeling gedrukt op drie grote vellen papier. De bladen hebben elk een afmeting van 122 x 90 cm! De vellen zijn na het drukken ook nog geplastificeerd om beschadiging zoveel mogelijk te voorkomen. Op de Zomermarkt in Putten leverde dit veel positieve reacties op. Onze indruk is dat we op een goede manier de aandacht proberen te trekken voor onze afdeling en dat is toch ons doel! Het heeft wel wat gekost, maar daar hebben we dan ook wat voor gekregen.

Op de contactmiddag van 20 september aanstaande in Restaurant Oud Leusden kunt u de expositiepanelen – en nog veel meer over de NGV – komen bekijken. **U komt toch ook?**

Ledenbestand

We verwelkomen de volgende nieuwe leden in onze afdeling. Wij hopen hen ook op onze bijeenkomsten te ontmoeten.

Dhr. B. Bakker Meeuwenstraat 30 3815 JV Amersfoort

Dhr. R.D. Dankelman E. Cornelislaan 39 3723 LD Bilthoven

Dhr. J.O. Mispelblom Beyer Reggewijk 14 3831 MJ Leusden

Leden overgekomen uit andere afdeling:

Dhr. P.L. Bakker Dennenlaan 418 6711 RE Ede

Mw. A. Hennevelt Dalplein 42 3762 BR Soest

Dhr. H. Lagrange Langekamp 15 3828 DX Harderwijk

Van uw voorzitter door Willem van Maren

Voor genealogen was een van de belangrijkste gebeurtenissen van de afgelopen tijd de feestelijke opening van het nieuwe pand van Het Utrecht Archief aan de Hamburgerstraat in Utrecht. Het is een nieuw pand voor het archief, maar het gebouw zelf is niet nieuw. Integendeel, de oudste delen dateren van acht eeuwen geleden. Bij de restauratie zijn de oude muurresten zoveel mogelijk blootgelegd en nu blijvend zichtbaar gemaakt. Historisch gezien is het dus een passend gebouw voor een archief. Het archiefgebouw is erg mooi geworden en dankzij exposities is het ook een bezoek waard als u geen archiefonderzoek zou willen doen. In de hal van het gebouw staat levensgroot een gedicht afgebeeld van de dichteres (en archeologe) Esther Jansma. Veel van haar gedichten gaan over de tijd en het is daarom heel terecht dat juist aan haar is gevraagd voor het archief een gedicht te schrijven:

Het begin van iets

Stel u vindt op de plek waar u staat nu

een huis waarin alles bewaard is, alles.

Kamers en zolders, kasten en kelders
barsten van echo's, verhalen, momenten

intenties, brieven, dienstregelingen in
slappend papier dat zich krakend ontvouwt

nu u eindelijk hier bent. En stel u zoekt
een ontstaan van iets. Wat is uw antwoord

als een kersvers zomaar jongetje naast
u zegt 'ik wil eerst mijn babytijd kennen'

terwijl iemand anders zijn jas losknoopt
en glimlacht: ik kan het horen, de tijd

is niet deze beweging maar wat eerder
volmaakt is geëindigd, en doorklinkt.

Het gebouw aan de Hamburgerstraat bevat de meest gevraagde archiefstukken en de meeste genealogen zullen dus hier hun onderzoek kunnen doen. Als u inzage wenst in oudere, originele stukken dan moet u nog altijd naar het oude pand aan de Alexander Numankade.

Onze afdeling heeft voor het komende najaar weer een interessante reeks voordrachten en andere bijeenkomsten gepland. Komt u eens luisteren. Tegelijkertijd mag u ons 'lastig val-len' met uw genealogische problemen. Er is altijd wel iemand die u op weg kan helpen.

Afdelingsledenvergadering, tienminutenpraatje en een nieuwe website

Op woensdag 16 april 2008 werd de afdelingsledenvergadering gehouden met aansluitend een lezing over de nieuwe website van de NGV. Henk Bousema doet verslag.

De afdelingsledenvergadering werd geopend door de voorzitter. De agenda werd behandeld en besluiten werden genomen. Bij acclamatie werd de heer J.W. van Maren als voorzitter en als afgevaardigde herkozen. Daarna was het tijd voor de tienminutenpraatjes.

De heer A. Anderson bracht een probleem naar voren betreffende het zoeken naar Carel Andersen, overleden 1795, afkomstig van Altona bij Hamburg en getrouwd voor de Waalse kerk te Amsterdam met Maria Piët, overleden 1796. Omdat genoemde ouders jong zijn overleden werden hun drie kinderen, genaamd Abraham, Izak en Jacob, in weeshuizen geplaatst. Vanuit de zaal werden verschillende suggesties aangedragen die de heer Anderson – naar we hopen – verder op weg kunnen helpen. Het was opvallend hoeveel kennis er onder de leden is bij het oplossen van zulke problemen. Het geeft wel aan dat het zin kan hebben op zo'n gelegenheid als deze avond met uw probleem naar voren te komen.

Vervolgens kreeg de heer Jan Netelbeek, de webmaster van de NGV, het woord. Hij vertelde dat hij zich als webmaster van de afdeling Apeldoorn had gestoord aan de oude website van de NGV. Volgens hem moest dat beter kunnen en daarom had hij het hoofdbestuur gevraagd hem – samen met een groepje deskundigen op dit gebied – de gelegenheid te geven de website van de vereniging te moderniseren. Het resultaat kunt u nu op het internet bekijken.

Wat is het doel van de website

1. Het communiceren van de leden onderling gemakkelijker maken. Daarvoor is het nodig dat elk lid zijn profiel aanmaakt.
2. De communicatie tussen de leden en het kader moet sneller en gemakkelijker kunnen.

3. De website moet uitstralen dat het één vereniging betreft.
4. De website moet nieuwe bezoekers trekken, door het aanbieden van bronnen, agenda's. Een algemeen loginmechanisme geeft toegang tot alle afdelingen.
5. Het technische en het redactionele gedeelte moeten van elkaar gescheiden blijven. De leden kunnen zelf de informatie aanleveren.

In de oude situatie waren alle 28 afdelingen, benevens de drie functionele afdelingen en de contactdienst, PR en GensDataPro ieder voor zich bezig, terwijl in de nieuwe situatie alles onder één grote noemer valt en op elkaar is afgestemd wat betreft de layout, de login, en het gezicht naar de markt.

Registreren wordt aanbevolen

Het zou heel fijn zijn als alle leden zich zouden laten registreren. Bij de telling van oktober 2007 was dat nog maar gedeeltelijk het geval. Zo zagen we op een schema dat van de afdeling Amersfoort nog slechts 13 % van de leden zich had laten registreren. Voor de afdeling Flevoland was dit slechts 9 % en voor de afdeling Utrecht 14 % , terwijl, hoe kan het ook anders, van de afdeling Apeldoorn al 49 % van de leden zich had laten registreren.

Op dit moment zijn reeds 3000 van de 10.000 leden van de NGV geregistreerd. Daarnaast zijn er ook nog eens 1000 gasten geregistreerd. Dat zijn bezoekers van de website die nog geen lid zijn maar het waarschijnlijk wel willen worden. Deze groep kan echter de bronnen niet raadplegen via de website omdat onze vereniging deze bronnen, die dankzij veel vrijwilligerswerk zijn verzameld, graag alleen voor de echte leden ter beschikking wil stellen. Dankzij de registratie kunnen de leden na het inloggen alle bronnen raadplegen.

De zeven coaches

De nieuwe website vraagt natuurlijk veel van de webmasters van de afdelingen en daarom zijn er zeven coaches aangesteld die de afdelingswebmasters kunnen assisteren bij het moderniseren van de website van de afdeling. Zo is de heer Joop Kuijntjes de coach voor de afdeling Utrecht, de afdeling Betuwe en de afdeling Amersfoort en Omstreken.

Via een PowerPoint-presentatie werd alles uitgelegd en gedemonstreerd en we waren erg onder de indruk van de ongekende mogelijkheden van het geheel. Een bezoek aan de website is daarom zeker aan te raden en zal absoluut leiden tot het zich laten registreren en het vaker bezoeken van de site van de NGV.

Het Grootboek der Nationale Schuld

Lezing gehouden op dinsdag 20 mei 2008 door de heer H. van Schie.
Henk Bousema doet verslag.

Bij binnenkomst zagen wij ze reeds liggen, een tiental grote zuurvrije dozen met daarin opgeborgen een aantal exemplaren van de naamklappers van de dubbelen van de Algemene Rekenkamer van het Grootboek der Nationale Schuld. Pas na de pauze mochten wij er in bladeren en daarbij zouden twee interessante bijzonderheden aan het licht komen, maar daarover later. Nadat onze voorzitter de spreker, de heer Henny van Schie, had ingeleid werden wij door hem in gedachten meegenomen naar de plek waar hij reeds vanaf 1974 als archivaris van het Nationaal archief werkzaam is. Hij verdeelde zijn verhaal in drie delen namelijk

1. over hemzelf, 2. over de Nationale Schuld en 3. over het Grootboek.

1. Over hemzelf

De heer Van Schie vertelde dat hij zich gedurende zijn hele werkzame leven bezig gehouden heeft met het toegankelijk maken, het beschrijven en het verwerven van archieven afkomstig van de overheid, zoals de Eerste en Tweede Kamer, en de verschillende ministeries. Dat is heel veel. Als voorbeeld noemde hij het twee kilometer lange archief van de Algemene Rekenkamer dat de periode van 1814 tot 1980 omvat.

2. De Nationale Schuld

Hoe ontstaat een Nationale Schuld? In de periode dat ons land nog werd geregeerd door graaf, hertog, bisschop of andere hoge heren was men altijd bezig om het eigen gebied te verdedigen of

te vergroten. Het spreekt vanzelf dat daardoor de militaire uitgaven veelal uit de hand liepen en de hoge heren geld moesten lenen. Dit uitgavenpatroon loopt door tot in de 16e en 17e eeuw. Vooral het gewest Holland had grote schulden. Dit gewest wilde vooral de handel bevorderen en moest daarom regelmatig oorlog voeren tegen de Engelsen en Fransen om haar handelsroutes te beveiligen.

Oorlog voeren is kostbaar

In het voorjaar van 1780 had het gewest Holland een schuld van veertig miljoen gulden. Maar door het voeren van de Vierde Engelse Oorlog in de jaren 1780-1784 steeg deze schuld in snel tempo naar 360 miljoen gulden. Tot overmaat van ramp nam het gewest Holland in 1792, niet wetende om hoeveel geld het ging, de schulden van de Verenigde Oost-Indische Compagnie over.

Een gigantische schuldenlast

Als in 1795 de Bataafse Republiek wordt uitgeroepen komt er een Rijks Centrale Overheid waarbij de soevereine macht van de verschillende gewesten werd samengevoegd. De schulden van de gewesten werden overgenomen door de Bataafse Republiek. Tot ergernis van de andere gewesten werden daarbij de torenhoge schulden van het gewest Holland uitgesmeerd over alle gewesten. Het duurde lang voordat men inzicht kreeg in de grootte en de vorm van onze schuld. Een grote kostenpost bleek verstopt in het vredesverdrag met Frankrijk waarbij wij genoeg moesten nemen met de bepaling dat wij Frankrijk zouden steunen met de helft van hun uitgaven voor leger en vloot en bovendien ook 25.000 man Franse troepen zouden voeden en kleden. De totale schuld bedroeg in 1798 één miljard gulden en de jaarlijkse rentelast was veertig miljoen, terwijl de Staat per jaar slechts 33 miljoen gulden aan inkomsten ontving. Met andere woorden: de staat was failliet!

In 1809 werd het Grootboek opgezet

De toenmalige minister van financiën zette in 1809 het Grootboek van de Nationale Schuld op en keizer Napoleon voerde de tiërcering van de staatsschuld door, hetgeen betekende dat tweederde deel van de schuld werd geschrapt en slechts over het resterende deel rente werd betaald. In 1813 komt aan de overheersing van de Fransen een einde en het Koninkrijk der Nederlanden wordt opgericht met als staatshoofd koning Willem I (1813-1840). Deze koning heeft grote verdiensten gehad voor de economie van ons land door onder andere het laten graven van kanalen. Daarvoor was veel geld nodig en verder moest de vorst een staatsschuld van 1250 miljoen gulden proberen weg te werken. U raadt het al, er kwam weer een tiërcering waarbij over slechts een derde deel van de schuld een rente van 2½ % zou worden betaald.

Een fonds ter delging van de schuld

Daarnaast werd in 1815 een amortisatiekas opgericht, gevolgd door de oprichting in 1822 van het amortisatiesyndicaat dat bedoeld was om de fondsen ter delging van de staatsschuld te centraliseren. De staat hield uitverkoop. De kas werd benut om door inkoop van schuld en door verkoop van de domeinen en de verkoop van de tiendrechten de schuldenlast te verlichten. Men kocht elk jaar vier miljoen uitgestelde schuld in en loste elk jaar vier miljoen rentedragende schuld af. In werkelijkheid gebruikte de koning het fonds om allerlei extra uitgaven te doen, zoals de aanleg van wegen, spoorlijnen en droogmakerijen, die hij niet aan het parlement wilde voorleggen. Ook werd uit deze amortisatiekas het neerslaan van de Belgische Opstand bekostigd.

Duizend wordt achtenzestig

In 1844 verklaarde de toenmalige minister Van Hall de staat failliet. De staatsschuld wordt in één klap teruggebracht tot een aanvaardbaar niveau. Van elke duizend gulden bleef slechts 68 gulden staan. De kredietverstrekkers protesteerden heftig, maar de minister bood als alternatief een heffing van tien procent over alle vermogens en bezittingen aan en dat deed de tegenstand snel afbrokkelen.

De broekriem werd aangehaald

In de volgende periode van 1840 tot 1850 werd een zuinige politiek gevoerd. Er was bijna geen geld meer beschikbaar voor onderwijs en sociale voorzieningen en de overheid bleef klein. Zo telde het ministerie van Justitie in die tijd slechts twaalf ambtenaren.

Indische Baten

Doordat in onze koloniën het cultuurstelsel werd ingevoerd, waarbij de inheemse bevolking verplicht werd op 20% van hun grond suikerriet of thee te verbouwen ten behoeve van de staat, kwam er veel geld binnen. Dit noemde men 'de Indische Baten'. Hieruit is bijvoorbeeld ons spoorwegnet bekostigd. Dankzij de zuinige manier van huishouden ontstond op den duur de mogelijkheid tot het uitgeven van meer geld voor onderwijs en zorg en inpoldering. Maar rond 1910 gaat de staatsschuld weer groeien. En in de recente periode tussen 1970 en 1990 is de staatsschuld vertienvoudigd van 33 miljard tot meer dan 300 miljard gulden.

3. Het Grootboek der Nationale Schuld

Zoals hierboven al is gezegd wordt in 1809 het Grootboek der Nationale Schuld ingesteld. Ieder die geld aan de Staat leent wordt ingeschreven. De rente over deze schuld was niet steeds dezelfde, maar meestal werd 2½ % rente uitgekeerd op jaarbasis. Niet alleen personen maar ook rechtspersonen konden hierop inleggen. De minimum inleg was honderd gulden. Veel instellingen, zoals waterschappen, gemeenten, kerken, weeshuizen, stichtingen en diaconieën, brachten hun geld naar het Grootboek. Dergelijke rechtspersonen zijn in de klappers op de Grootboeken te vinden onder de vestigingsplaats. De inschrijvingen beoogden meestal niet belegging, maar vormden een soort zekerheidsstelling, bijvoorbeeld als pensioentje van huispersoneel of levensonderhoud van minderjarige weeskinderen of zoals hierna zal blijken, als aanvulling van het traktement van de predikant.

De rente was een haalrente

Vanaf 1844 bleek dit Grootboek een solide, risicoloze en dus veilige belegging. Er werd soms zelfs 3½ tot 4 % rente uitgekeerd. De rente was een haalrente. Twee keer per jaar moest dit worden opgehaald. Als men verzuimde dit te doen verviel na vijf jaar de rente aan de staat. Rond het begin van de 20e eeuw verstarde het Grootboek en hielden de inschrijvingen op. Veel oude inschrijvingen werden verkocht. In 1952 was het kapitaal van het Grootboek geslonken tot een bedrag van 100 miljoen gulden. In 1996 werd bij wet het Grootboek opgeheven. Nog gedurende tien jaar kreeg men de gelegenheid zijn ingelegde kapitaal terug te vorderen. Daartoe werden regelmatig in de kranten oproepen geplaatst. Velen hebben hieraan gehoor gegeven zodat uiteindelijk slechts 2½ % van het openstaande bedrag terugvloeyde naar de staatskas. Maar vooral de kleine spaarders hebben niet gereageerd. Van alle inschrijvingen is zodoende 40 % niet uitgekeerd.

Op internet

Binnenkort komt de inventaris van het Grootboek op internet, maar op deze avond werd door de spreker aan ieder een 45 pagina's tellende inventarislijst uitgereikt. De originele archiefstukken, beschreven in deze inventaris, kunnen in de studiezaal van het Algemeen Rijksarchief ter raadpleging worden aangevraagd. Zoeken onder Inventaris van de Algemene Rekenkamer, 1814 tot 1919, 03 Bureau Nationale Schuld. Nummers van de toegangen zijn 2.02.09.03 en 2.02.19.

Twee leuke ontdekkingen

In de inleiding van dit verslag vertelden we u dat er nog een verrassing stond te wachten. Hier komt de ontknoping. Na de pauze werd op iedere tafel een exemplaar van de naamklappers van het Grootboek neergelegd om te bestuderen, terwijl de heer Van Schie, tussen de tafels doorlopende, individueel uitleg gaf. Daarbij werden twee leuke ontdekkingen gedaan. Een van de leden zag in een van de boeken dat zijn dubbele familienaam negentien keer voorkwam. Hij zal dus zeer binnenkort afreizen naar het Nationaal Archief om de bijbehorende informatie op te zoeken.

De tweede ontdekking werd gedaan door uw hoofdredacteur die, niet gehinderd door enige voorkennis, achteloos naar een van de tafels liep en daar het boek Werkelijke Schuld opensloeg bij de letter L. Tot verbazing van hemzelf en tevens van een van de aanwezige leden der Historische Kring Leusden stond daar drie keer de naam Leusden vermeld. Nummer toegang 2.02.09.03:

Nationale werkelijke schuld 2½ %, 1815-1852 NS 863 letter L deel 15 (zie foto).

Leusden: fonds van de Hervormde Gemeente te Leusden waarvan de renten strekken tot

verbetering traktement predikant, zie 15-4225; Leusden: de Gereformeerde Diaconie armenkas, zie 15-4422; Leusden: Kerkvoogden der Gereformeerde Gemeente zie 15-4426

WERKELIJKE SCHULD.		
Alphabetische Verzameling der Namen, in het Grootboek, gehouden wordende bij de Algemeene Rekenkamer der Vereenigde Nederlanden.		
	DEEL.	FOLIO.
<i>Leu.</i>		
<i>Leuven. f. Jania van /</i>	<i>14.</i>	<i>3767.</i>
<i>Leurd. f. Eduardus Hendrikus Schotman /</i>	<i>14.</i>	<i>4115.</i>
<i>Leusden. f. fonds van de armen kas te /</i>	<i>15.</i>	<i>4225.</i>
<i>Leusden. f. dalereformeerde Diaconie armen k /</i>	<i>15.</i>	<i>4422.</i>
<i>Leusden. f. Kerkvoogden der Geref. Gemeente te /</i>	<i>16.</i>	<i>4426.</i>
<i>Leurd. f. Jacobus Petrus Petrus /</i>	<i>16.</i>	<i>4555.</i>
<i>Leur. f. Diaconie der Hervormde Gemeente van /</i>	<i>16.</i>	<i>4619.</i>
<i>Leusden. f. Handl. Meester /</i>	<i>16.</i>	<i>4615.</i>

Het betrof hier een inschrijving gedaan in de periode 1815 tot 1852 tegen een rente van 2½ % per jaar. Laten we hopen dat een van de leden van de Historische Kring Leusden binnenkort in Den Haag nadere informatie zal opvragen omtrent deze mededeling.

Het aanwezige gezelschap kan terugzien op een aangenaam en verhelderend betoog over de Nationale Schuld. De heer Van Schie werd dan ook met recht hartelijk bedankt door onze voorzitter.

Uit de Werkgroep Notariële Aktes door Anje G. Bousema-Valkema

Acht aktes betreffende de nalatenschap van Wouter Meynszn waaruit veel familieverbanden zijn af te leiden.

Notaris Johan van Ingen AT 002a003, folio 297v - 298 d.d. 05-07-1633

Gerrit Janszn en Aeltgen Jansdr echteluiden, Aris Reyerzn en Grietgen Jansdr echteluiden, alle wonende tot Hoewelaken als mede-erfgenamen van zaliger Willem Janzn en van zaliger Dirck Janzn, haerluyder halve broeders, kinderen van zaliger Jan Corneliszn en Grietgen Meynsdr in haar leven echteluiden, dewelke Willem en Dirck Janzn mede-erf-ge-namen zijn van zaliger Wouter Meynszn. En bekenden deselve comparanten in de voor-screven qualiteit yder en elcx van hun ontvangen te hebben 80 gulden 18 stuivers en 3 penningen die deselve comparanten in de voorscreven qualiteit voor dese tijt bevonden zijn uit de erfenisse van zaliger Wouter Meynszn te competeren. En hebben zij in de voorscreven qualiteit onwederroepelijk gemachtigt de Edele gestelde executeurs van het testament van zaliger Wouter Meynszn, samentlijk en elcx bysonder om uit haerluyder naam bij betaling van de laatste termijn der cooppeningen van de vercofte onroerende goederen van deze erfenis, die aan handen van de voorscreven executeurs of derselver lasthebber zal geschieden ter plaatse en voor de gerechte daar zulks behoren zal, dezelve onroerende goederen ten behoeve van de copers te transporter en op te dragen in confirmite van de conditien van de vercopinge daarvan opgerecht. Daervan ten behoeve van de copers te verthyen en afstand te doen alsmede te bekennen van de cooppeningen vandien voldaan te zijn. Getuigen Cornelis van Ingen, mede-notaris en Dirck van Crachtwijck.

Idem, folio 298v - 299 d.d. 08-07-1633

Aeltgen Jansdr huysvrouw van Thijs Douwes--- -zoon, met handen van haar man en gecoren voogd in desen en heeft Aeltgen Jansdr bij absentie van haar man geadsisteerd met Matheus van Langelaer, rentmeester van het Sacraments Gasthuys, met gevolche van de gemeene broeders en regenten van hetselve gasthuis waarin Thijs Douweszn mede aelmoesnier is, bekend en

beleden ontvangen te hebben 80 gulden 18 stuivers die deselve Aeltgen als een mede-erfgenaam van zaliger Willem Janzn en Dirck Janzn, die mede-erf-genamen waren van zaliger Wouter Meynzn bevonden zijn dese tijt te competeren volgens liquidatie op deselve erfenisse gemaect en diensvolgens sij comparant met handen en met consent adsistentie als boven geconstitueert en machtig gemaakt onwederroepelijk bij desen de gestelde excecuteurs van het testament van de voornoemde Wouter Meynzn om uit haar naam in de voorscreven qualiteit bij betaling van de laatste termijn der cooppeningen van de vercofte onroerende goederen van de erfenisse van Wouter Meynzn die aan handen van derselver executeurs of hun lasthebbers sal geschieden ter plaetse en voor de gerechte daer sulcx behoren zal, de onroerende goederen ten behoeve van de respectievelijke kopers te transportereren en op te dragen in confirmite van de conditien van de verkopinge daervan opgerecht. Daervan ten behoeve van de kopers te verthyen en afstand te doen alsmede om te bekennen van de cooppeningen vandien voldaan te zijn. Verklaarde de comparante dat zij de penningen van de erfennisse alrede geprocreëert en van de voorscreven laatste termijn alsnog te procreëren sal employeren tot betaling van de schulden haers boedels die sij en haar voornoemde man nog schuldig zijn, verzoekende hiervan acte, welke is dese. Getuigen Frederick Janzn van Ham en Jan Carmans (Karmans), ook getekend door Matheus van Langelaer.

Idem, folio 299-299v, d.d. 09-07-1633

Jan Gerritszn, aelmoesener in het Sacraments Gasthuis alhier, verklaarde dat dewijl hij comparant 250 gulden uit de erfenisse van zaliger Wouter Meynzn uit de portie op zijn dochter gemaakt, behoudens hem de lijftocht genoten hadde 250 gulden daermede hij de cost gecoft hadde int Sacramentsgasthuis alhier volgens contract die van de Gasthuysse op de erfenisse niet en hebbe te pretenderen dat daerover hij comparant alle vordere recht van de lijftocht hij aan de erfenisse van zijns dochters portie hadde in de erfenisse van Wouter Meynzn, hij comparant ten behoeve van deselve Marrichgen Jans ce-deerde en overgaff bij desen. En diensvolgens mede comparerende deselve Marrichgen Jans, oudt so sij en haar vader verklaarden 21 jaren, en bekende uit de voorscreven erfenisse ontvangen te hebben 281 gulden en 5 stuivers die haer bij liquidatie voor dese tijt bevonden zijnde boven de voorscreven opgebeurde legittima te competeren. Zij machtigt met handen van Peter Janzn, haar gecoren momben in dese zaak, onwederroepelijk die gestelde en gesurrogeerde executeurs van het testament van zaliger Wouter Meynzn om bij betaling van de laatste termijn de cooppeningen die mei 1634 van de copers der onroerende goederen zal vervallen en aan de executeurs of lasthebbers van hun hebbende zal worden gedaan deselve onroerende goederen te transportereren ten behoeve van copers vandien, penningen te ontvangen, belofte van vrijnge (vriinge) en waringe te doen en al hetgeen voor de zaak nodig zal zijn in conformite van de conditien mette copers opgerecht. En heeft Peter Janzn voornoemd belooft als zijn selfsschuld de voornoemde betaling de executeurs te sullen doen strecken jegens een iegelijk waervan de comparant consenteerde dat acte gemaakt soude worden en is dese. Getuigen Frederick Janzn van den Ham en Henrick Peelen.

Idem, folio 300-300v, d.d. 16-07-1633

Marrichgen Gerrits, weduwe van Harman Janszn inwoonster alhier, bekende tot voldoeninge van hare portie die sij op dese tijt uit de erfenis van saliger Wouter Meynzn, hare halve overleden broeder te ontvangen hadde, ontvangen en aangenomen te hebben een rentebrief van 250 gulden bij Meus Dircxzn en Mechtelt Aris, in haar leven echteluyden beleden voor scholt en gerechtsluyden onder Leusden uit een huysse en campgen genaampt d'Nyeuwe Port gedateerd 29-11-1610 mitsgaders nog aen gelde 131 gulden en 5 stuiver. En heeft diensvolgens met handen van mij notaris, haar gecoren momben in desen onwederroepelijk gemachtigt in crachte deses die Edele gestelde executeurs van het testament van zaliger Wouter Meynzn voornoemt om bij betaling van de laatste termijn der cooppeningen van de vercofte onroerende goederen der erfenisse en voor mey 1634 te verschijnen de executeurs of derselver lasthebbers ontvangen te worden, na vercofte onroerende goederen, te doen behoorlijk transport met belofte van vrijnge en waringe ten behoeve van de respectievelijke copers vandien voor de gerechte daeronder de respectivelijk gelegen zijn, quitantie te passeren en verder alles te doen hetgeen in dese zaak nodig zal zijn. Gedaan ter woonplaatse van Willem Henricx, weerdt, die tevens getuige is. De 2e getuige is Peter Janzn, coorncooper.

Idem, folio 301-301v, d.d. 05-08-1633

Cornelis Gerritszn wonende Terschuier voor hemzelf en als weduwnaar en boedelhouder van zijn overleden huysvrouw, als mede-erf-genaam van zaliger Wouter Meynzn, zijn halve broeder. En bekende op huyden uit de erfenisse van deselve Wouter Meynzn aan hem en zijn crediteuren voldaan en betaald te sijn van 281 gulden 5 stuiver die hem volgens liquidatie op dese tijt bevonden sijn uit de voorscreven erfenisse te competeren. Hij machtigt bij desen de Edele gestelde executeurs van het testament van Wouter Meynzn om bij betaling van de laatste termijn der cooppenningen van de vercofte onroerende goederen der erfenisse voor mey 1634 te verschijnen en bij de voorscreven executeurs of hun lasthebbers ontvangen te worden en alles te doen hetgeen dese zaak vereisen zal. Getuigen Gerrit Henricxzn en Henrick van Esfelt.

Idem, folio 303, d.d. 14-08-1633

Henrickgen Jans, jongedochter wonende te Alckmaer, als een mede-erfgenaam van zaliger Wouter Meynzn, bekende met handen van Peter Janzn, coorncoper, haar gecoren momber in dese saecke ontvangen te hebben uit de erfenisse van Wouter Meynzn een obligatie van 300 carolusgulden hoofsoms ten laste van zaliger Jan Bode, brouwer, nu zijn weduwe en boedelhoudster, sprekende in date 02-02-1619, mitsgaders 87 gulden 3 stuiver en 8 penningen in gelde in voldoeninge van 't gunt haer comparante in de voorscreven qualite bij liquidatie daarvan bevonden is voor dese tijt uit de voorscreven erfenisse te competeren en heeft diensvolgens in de voorscreven qualite en met handen als voren voor haarselven en mede vanwege het kind van zaliger Geertgen Jans, haer overleden suster en haar daarvoor sterk-makende en de rato caverende bij desen onwederroepelijk machtig gemaakt de Edele executeurs van het testament van Wouter Meynzn voornoemt om bij betaling van de laatste termijn der cooppenningen van de verkochte onroerende goederen der erfenis voor mey 1634 te verschijnen en bij hen of hun lasthebbers ontvangen te worden. Behoorlijke transport te doen etc. ten behoeve van de kopers en alles te doen hetgeen zij zelf zou doen. Getuigen Jan Joosten, bakker, en Harman van Rijssen.

Idem, folio 309v-310, d.d. 05-11-1633

Meyns Gerritszn en Geesgen Dirckdr echteluyden wonende te Brunnick [Bunnick] als een mede-erfgenaam van wijlen Wolter Meynszn en bekenden uit de erfenis van Wouter Meynzn ontvangen te hebben een plechte van 100 gulden hoofsoms bij Henrick Francken en sijn huysvrouw op de 15-09-1614 ten behoeve van Wouter Meynszn en Atris Taets in haar leven echteluyden be-leden, mitsgaders in gelde 125 gulden 15 stui-ver die hun bij liquidatie des voorscreven boedels op dese tijt bevonden sijn toe te commen. En diensvolgens constitueerden en machtigen zij bij desen de Edele gestelde executeurs van het testament van Wouter Meynzn voornoemt om bij betaling van de laatste termijn der cooppen-ningen die mey 1634 van de copers der on-roerende goederen sal vervallen, deselve onroerende goederen te transportereren ten behoeve van de respectievelijke copers vandien, pen-ningen te ontvangen, quitantie te passeren, belofte van vrijnge en waringe en verder alles anders te doen dat nodich wesen sal. Getuigen Henrick Both en Jan Gerritszn van Blocklants Gasthuys [broeder van Meyns Gerrits].

Idem, folio 326-326v, d.d. 10-07-1634

Peter Janszn, coorncoper voor hemself en als man en voogd van Goosentgen Cornelisdr en geadsisteerd met deselve èn zich sterkmakende voor Wouter Corneliszn, sijn huysvrouws broeder, als mede erfgenamen van zaliger Wouter Meynzn en bekenden ontvan-gen te hebben een obligatie van 500 gulden ten laste van Otto van Bladel, sprekende ende gedateerd 06-11-1613, mitsgaders 31 gulden 5 stuiver in gelde, makende samen 531 gulden 5 stuiver die de comparanten in de voorscreven qualite volgens liquidatie bij de executeurs van het testament van Wouter Meynzn in het verleden jare gemaakt, bevonden sijn op dier tijt voor haerluyder portie te competeren en diensvolgens machtigen zij bij desen de gestelde en gesurrogeerde executeurs van het testament om in hun naam en int bijzonder bij de betalinge van de laatste termijn der cooppenningen van de on-roerende goederen van de erfenisse van Wou--ter Meynzn die aan handen van deselve executeurs of derselver lasthebbers sal geschieden ter plaatse voor het gerecht daer sulcx behoren zal, deze goederen ten behoeve van de respectievelijke kopers te transportereren etc. onder verbant als naar rechten.

- verklaren de comparanten dat also Cornelis Corneliszn, goltsmith, haarluyder vader en

schoonvader respectieue op der comparanten portie der voorscreven erfenis mede actie en recht pretendeert heeft en alrede in recht met hun getreden is, dat sij comparanten in de voorscreven qualité beloofden de heeren ex-e-cuteurs van alle aanmaninge soo wel jegens Cornelis Corneliszn als alle anderen te vrijen en indemneren, cost- en schadeloos te houden en henlyuden goede betaling te sullen doen strecken soo wel de voorscreven leverantie van de obligatie en betaling alrede gedaan als die nog aen hun comparanten in voorscreven qualité gedaan zal worden. Om 't welck te pres-teren Lenaert Janszn, coorncooper, mede comparerende sich voor de com-paranten borge gestelt heeft als principael en als sijn eygen selfs schult tot dien einde renunchierende de exceptie van executie sulcx dat men niet gehouden sal zijn de principale debiteurs eerst te soecken. Getuigen Harbert (Her-bert) Franszn en Jan Jorriaens (Jur-ri-aen-sen).

Een Hoevelakense weduwe

Idem, folio 265-265v d.d. 03-10-1632.

Dirckgen Dircx laatst weduwe van Anthonis Corneliszn, wonende jegenwoordich ten huyze van Dirck Willemszn, hare zoon tot Hoevelaken, vermaakt uit kracht van de brieve van octroy haar verleent door de Hove van Utrecht d.d. 01-12-1603, al haar goederen zo roerende als onroerende, aan Dirck Willemszn, haar voornoemde zoon, of bij afsterven zijn nalatende geboorte voor de enen helft en Maes Gijsbertszn, haar overleden soons zoon [dus kleinzoon] of bij zijn overlijden zijn nalatende geboorte voor de andere helft hen daarmede instituerende tot haar erfgenamen. Onder verbant en restrictie dat zo verre Maes Gijsbertszn voornoemt deser wereld quam te overlijden voor of na haar comparante, zonder dat hij geboorte naliet of geboorte naliet die ook quamen te overlijden mede zonder nalatende geboorte, dat dan de helft van de 3 dammaten lants gelegen in de Cronckel en de helft van de 2 dammaten lants gelegen in de Haer, op kracht van dit testament op hem te erven, wederom zullen erven en op Dirck Willemszn voornoemt, zijn oom, of bij gebreck van hem op diens kinderen. Gedaen ter woonplaatse van Jan Gosen Taets, tevens getuige en Goort Thonis, bombazijdewerker, als getuige.

Erf en goed gelegen te Hoevelaken

Idem, folio 300v-301 d.d. 27-07-1633.

De Eerbare Margareta Anthonisdr, huysvrouw van de Edele Jacob van Dam, verklaarde dat de waarheid is dat sij en haar voornoemde man anno 1594 vercoft hebben aan saliger jonker Aernt Bolle van Hamersfelt, haerluyder neve, de helfte van een erf en goed gelegen tot Hoevelaken, 't welck Goort Otten ter dyer tijt gebruikte en daervan d'ander helfte de voornoemde jonker Bolle was competerende en dit voor de som van 900 carolusgulden.

Dat een jaer drie of vier daerna deselve jonker Bolle noch van anderen gecoft heeft een goede vierdel lants, gelegen aan de west-sijde van de voorscreven erve, dewelcke vierdel jonker Bolle aen het voorscreven erff diensvolgens liet gebruycken. Dat noch in het jaar 1593 zij comparante en haar voornoemde man aen saliger Jordan Poeyt vercoft hebben de beste lieneertsen thyendt [de Liendertse tiende] voor 700 gulden, volgens de coopcedulle daervan in esse [in goede staat] sijnde. Willende sij comparante dat dese voorscreven verclaringe van haar gelooff gegeven en naemaels ter voorscreven sommen in liquidatie goet gedaen sullen worden. Gedaen ter woonplaatse van de comparante ter presentie van de Edele Henrick Both de Oude, raedt, en Jan Bartszn (IJan Barsert)

De Donck bij 's-Hertogenbosch

Idem, folio 335v-336, d.d. 28-11-1634

Compareren voor notaris Johan van Ingen Otto van Bladel, schepen van de stad Amersfoort. Hij is een zoon van wijlen Jacob van Bladel en een kleinzoon van Johan van Bladel, in die qualité voor hemzelf en Jan Stevenzn. Pestel, als man en voogd van Mayken van Eijcholt, dochter van wijlen Heyltgen van Bladel, zuster van Otto van Bladel en zich sterkmakende voor Otto van Eijcholt, broer van Mayken van Eijcholt, wesende uitlandig, hebben zij in deze qualité afstand gedaan en gerenuncieerd van alle actien, recht en toeseeggens die sij enigszins hebben en pretenderen mochten aan zeker stuk lands genaamd 'de Donck' gelegen tot Empel bij 's-Her-togen-bosch, eertijts gekomen van Johan van Bladel voornoemd.

In deze qualiteit geven zij procuratie aan Mayke Abrahams, haerluyder nicht wonende tot 's-Hertogenbosch, om dit land over te geven en te transporteren ten behoeve van Johan van Nijel, borger te 's-Hertogenbosch en zijn erven. Gedaen ter woonplaatse van Otto van Bladel. Getuigen

waren Cornelis Jacobz en Henrick Reynerz van Nijkerck.

Uit de Werkgroep Transportaktes door Anton van Nostrum

Maarten van Rossum is op visite geweest. Nou ja, visite? Door zijn bezoek aan Amersfoort in 1543 werd het leven op het stadhuis door hem behoorlijk in de war geschopt. In transportregister 436-03 is dat te merken aan één blanco pagina, folio 90 recto. De akte daarvoor is gedateerd "quinta in profesto Petri et Pauli" (donderdag vóór het feest van Petrus en Paulus, 28-06-1543). Op de volgende bladzijde – folio 90 verso – gaat men verder op "quarta post Barbare" (woensdag na Barbara, 05-12-1543). Een halfjaar lang lag de secretarie plat en werden er dus geen aktes ingeschreven. Wat er tussentijds heeft plaatsgevonden lezen we pas enkele bladzijden verder. Op folio 92 recto – bij de aanvang van het nieuwe jaar – staat te lezen:

"In den jaere ons heeren duysent vijff hondert XLIII den IIIen july des morgens tusschen vijff ende ses uren is de Stadt Amersfoort beleegen geweest bij Merten van Rossum cappiteyn-generael van den vorst van Cleve. Ende is deselve stadt den IXen july anno ut supra des morgens omtrint twee ende drie uren opgegeven."

(Opm. Waarschijnlijk dienen de woorden 'des morgens' hier geïnterpreteerd te worden volgens de Middeleeuwse dagindeling. De uren van de morgen begon men te tellen vanaf de Priem omstreeks 6:00 uur. Maarten van Rossum verscheen dus tussen 11:00 en 12:00 uur voor de stadsmuur en de overgave zal tussen 8:00 en 9:00 uur in de ochtend van de 9e juli hebben plaatsgehad.)

In het boek Beschrijving der stad Amersfoort (1760) van Van Bommel lezen we over deze periode op pagina 582 dat op 10 november 1543 een nieuw stadsbestuur werd geïnstalleerd en dat op 4 december daaropvolgend Lode-wijk Botter opnieuw de eed als secretaris van de stad heeft afgelegd.

In de loop van 1544 en 1545 werden veel veranderingen aangebracht in de werkwijze van de stedelijke secretarie. De formuleringen en het taalgebruik in de aktes veranderen. Aan het einde verschijnt het woord 'actum' gevolgd door de datum en de schepenen als getuigen. De datering naar heiligenfeesten heeft plaats moeten maken voor het systeem met dag- en maandaanduiding ('ons' systeem). De aktes worden ook veel uitvoeriger en langer. In het eerste halfjaar van 1542 bedraagt de gemiddelde lengte van elke akte 5,6 regels (uit-ge-typte tekst), terwijl dat in de eerste 6 maanden van 1545 opgelopen is naar 8,0 regels, een toename dus van iets minder dan 43%. Over dezelfde periode daalt het aantal aktes spectaculair van 136 naar 49 per halfjaar. Ook verschijnt steeds meer het handschrift van Lodewijk Botter himself. De secretaris liet dus het schrijfwerk niet meer over aan zijn klerken (o.a. Jan Pijl), maar nam zelf de penneveer ter hand. In de voorafgaande periode tussen 1540 en 1543 is dat nooit het geval. Kortom, er woei duidelijk een frisse wind in het stadhuis op De Hof. Hoe de Amersfoorters zelf over deze periode dachten kunnen we afleiden uit een zin in een akte op folio 125 verso gedateerd 05-11-1545:

"Willem Bosch heeft ons gethoont een acte gepasseert voor schout, borgermeesteren, scepenen ende Raidt der Stadt Amersfoort in date den derden novembris dit loopende jaer, hoe dat schout borgermeesteren scepenen ende Raidt voornoemt hem verleent ende ge-go(n)st hebben eenen nyeuwen brieff gemaickt te worden nae luyden des protecoll hiernae volgende, alsoe Willem Bosch bij eede verclaerde dat den brieff van dit tegenwoordige protecoll in den overvall - God betert - in den jaere '43 verloren is ende niet heeft kunnen vinden of wederomme arlangen."

Niet erg positief dus, waarvan akte! De Middeleeuwse Geest uit de aktes tussen 1540 en 1543 heeft voorgoed plaats moeten maken voor het elan van Keizer Karel V, de nieuwe landsheer sinds 1529.

De mannenzaal van het St. Pieters- en Block-lantgasthuis

Het St. Petersgasthuis werd gesticht in 1390 en het Blocklantgasthuis in 1573. In 1804 vond er een fusie plaats tussen die twee. Het aantal inwoners van het St. Petersgasthuis schommelde nogal. In 1536 woonden er 27 mannen en 27 vrouwen, maar in 1760 maar 12 mannen en evenveel vrouwen (zie Ach Lieve Tijd blz 131). In 1533 telde het Pietersgasthuis een bevolking van ruim 70 mensen. Het gasthuis was kort daarvoor uitgebreid en uit deze jaren dateert ook de nog bestaande kapel alsmede het 'mannen-deel', waarin de mannelijke verpleegden verblijf dienden te houden. (Zeven

eeuwen Amersfoort blz. 124). Hoe de opname in dit gasthuis in de zestiende eeuw geregeld werd, lezen we in onderstaande akte.

Stadsgerecht van Amersfoort
inv. nr. 436-03 folio 70 verso

Quinta post Pentecostis [do. 01-06-1542].

Willem Rijcksoen ende Pouwels Gerytsoen als gasthuysmeesters in der tijt van St. Peters-gasthuys op die Spoey bij will ende consent der gemeen broeders ende hebben belijt ont-fangen thebben van Geertruyt, Lubbert Kairmans dochter, drie hondert hollantsche gulden van welcke gelden voirs. den gasthuys voirs. Geertruyt voirs. jairlix ofte renten sullen gheven vijftyen derselver gulden te betalen op Sint-Jorisdach of wt te panden an den gasthus voirs. goeden als voll verboden pande, also lange Geertruyt voirs. leven sall ende nyt langer. Mit sulcke conditien dat die gasthuysmeesters nu in der tijt wesende ende hair naecomelingen gasthuysmeesters geloeft hebben ende geloven mits desen een maent nae dode Geer-truyt voirs. in dat mannengasthuys datter nije getymmert is opt Spoey een syeck man meer boven die gewoentlicke syecken the onderhouden van cost ende cleder, onder ende over, ende anders als gewoentlick is ten ewigen dagen ende dat sell wesen dat soeven-de bedde in den nije mannengasthus vors. wairvan Geertruyt ofte hoiren erven een reyse selven een man mogen brengen ende nyt meer ende dan voirt den gasthus-meesters selven een syeck man inbrengen soe dat vateren der gemeen gasthuysbroeders toegelaten ende overcomen is.

Ende dat bij een peen den gasthuys voirs. tot enyger tijt versuymden ende geen syeck op en hyelden vijftyen karolusgulden welcke die kerckmeesters van Sint-Joriskerck sullen die gelden alsdan wt mogen panden mit voll verboden pande aen alsulcke goeden den gasthus voirs. heeft off vercrijgen mach int gericht van Amersfoirt ende alsdan sullen die kerckmeys-ters om die versuymde gelden weyt om copen ende deyllen denselven den armen op Geertruyts voirs. jairgetijt-dach in Sint-Joris-kerck ende dair sel elx kerckmeesters off hebben een taick wijns tot presentie voir hoir arbeyt ende dat also dyck ende menichmaell als die gasthuysmeesters hyer versuymich in worden ende die syeck nyt en onderhyelden als voirs. staet.

Samenvatting

Willem Rijkszoon en Pouwels Gerritszoon als gasthuismeesters van het Sint-Peters-gast-huis op het Spui hebben verklaard uit vrije wil en na toestemming van de gemeenschappelijke broeders driehonderd hollandse guldens ontvangen te hebben van Geertruyt, Lubbert Kairmans dochter, waarvoor het gast-huis haar jaarlijks een rente van vijftien gulden zal geven, te betalen op St. Joris-dag, of deze door panding te innen uit de goederen van genoemd gasthus als verbeurd verklaard pand, zo lang genoemde Geertruyt leven zal, maar niet langer.

Onder voorwaarde dat de gasthuismeesters en hun opvolgers beloven dat zij een maand na Geertruyts overlijden in het nieuwe mannengasthuys op het Spui een zieke man méér - boven het gebruikelijke aantal zieken - zullen onderhouden in kost en klederen. Het zevende bed in het nieuwe mannengasthuis zal ten eeuwigen dage voor Geertruyt of haar erfgenamen gereserveerd blijven om zelf een man in te brengen, waarna de gasthuismeesters zelf zieke mannen inbrengen, zoals dat door de vaderen van de gasthuisbroeders toegestaan en met hen overeengekomen is. Mocht het gasthuis ooit verzuimen zieken op te nemen, dan verbeuren zij een boete van 15 karolusgulden die de kerkmeesters van de Sint-Joris-kerk uit mogen panden aan de goederen van het gasthuis. En daarna zullen de kerkmeesters van dat geld tarwe kopen dat zij op Geertruyts jaarlijkse gedenk-dag in de Sint-Joris-kerk aan de armen zullen uitdelen. Elke kerkmeester zal voor hun werk en als presentiegeld een take wijn ontvangen zo dikwijls als de gasthuismeesters nalatig zijn in het onderhouden van de zieken zoals hier beschreven staat.

[1 taick wijn = 4,25 liter]

Een uitgebreide familie

Stadsgerecht van Amersfoort,
inv.nr. 436-03, folio 98 verso

Tertia post Oculi [dinsdag 18-03-1544].

Mr. Jacop van der Horst gemachticht van sa-lige Henrick Claessoen erfgenamen ende mede voir hemselven van Henricks voirscreven na-gelaten goet als namentlick: 1) Jan Arnt Claessoen, 2) Lijsbeth Arnt Claesdochter mit hoiren momber Jan Airnt Claessoen voirscreven, 3) Geryt Peter

Claesoën ende Romken sijn huysfrou, 4) Claes Peter Claessoën ende Ycken sijn huysfrou, 5) Claes Peter Claessoën als gerechte momber van Henrick Peter Claessoën ende van Albert Peter Claessoën kynderen, 6) Dirck Rom Dircksoën ende Henrickgen sijn huysfrou, 7) Willem Goirtsoën ende Yken sijn huysfrou, 8) Jan Gerytsoën ende Geertgen sijn huysfrou, 9) Aernt Lambertsoën ende Heylwich sijn huysfrou, 10) Heyn Meeussoën van den Hoick ende Jannitken sijn huysfrouwe, 11) Thonisgen Alijdt Geltkensoën dochter mit Arnt Lambertsoën hoiren momber, 12) Henrick van Lampelen, 13) Dirck Gosen Petersoën ende Eerken sijn huysfrouwe, 14) Henrick Gosen Petersoën, 15) jonge Jennecken mit Henrick Gosen Petersoën momber mit Jan Pijll mr. Jacops voirscreven gecoren momber, ende heeft tegoede geschouden [overge-dra-gen aan] Thonis Jan Dircksoën ende Alijdt sijn huysfrou alle alsulcke goeden erfenisse ende besterfenisse van goeden die hemluden voirscreven angecomen ende anbestorven mogen wesen in eniger wijs nyt dairvan uutgescheyden van dode Henrick Claessoën, hoir oem ofte neve, ende Geertgen mr. Aryaen van Groetfelts weduwe.

De waarde van een daalder
 Stadsgerecht Amersfoort,
 inv.nr. 436-03, folio 98 recto

Septima post Gregorii [za. 15-03-1544]

Dirck van Geyn ende Jutgen sijn wijff hebben belijt sculdich the wesen Dysgen Evert Verhorsten dochter vijfftyen enckell gouden koervorster rijngulden van volre gewicht, twintich enckel Joachimdaelers, tachtich gouden gelderschen rijdergulden, gemunt ende geslagen voir datum sbriefts, ende drie karolusgulden an payment maickende tsamen hondert gouden rijngulden van gewicht uut all alsulck goet sijn hebben off vercrijgen mogen int gericht van Amersfoort.

Het boekje De Nederlandse munten van dr. H. Enno van Gelder zegt op pagina 259 dat de waarde van een Joachimsdaalder in 1560 op 30 stuivers bepaald werd. In 1544 gold dat niet in Amersfoort zoals we uit onderstaand rekenkundig sommetje kunnen opmaken.

15 gouden koervoster gld à 28 st. = 420 st.

20 joachimdaeler à y stuiver = 20y st.

80 gouden geldersche rijder à 24 st.= 1920 st.

3 karolusgulden à 20 stuiver = 60 st.

100 gouden rijngulden à 28 st. = 2800 st.

Hier uit volgt: y = 20 stuiver.

Quod erat demonstrandum.

Joachimsthaler uit 1525

Sankt Joachimsthal was een stadje in de Tsjechische regio Karlsbad, dichtbij de grens met Duitsland in het Ertsgebergte. Het wordt tegenwoordig Jáchymov genoemd. In de 16e eeuw werd er zilver gevonden. Dit zorgde voor een opbloei van het stadje. In Jáchymov werden ook munten geslagen die Joachimsthalers of kortweg thalers werden genoemd. De daalder en de dollar ontlene hieraan hun naam. Naast zilver werden in Jáchymov vanaf de 19e eeuw verschillende andere metalen gewonnen, waaronder nikkel, bismut en uranium. In het begin van de 20e eeuw ontdekte Marie Curie hier radium, wat uiteindelijk zou leiden tot de toekenning van de Nobelprijs voor scheikunde.

De afbraak van de beerput stinkt teveel

Stadsgerecht van Amersfoort,
 inv.nr. 436-03, folio 118 verso

Evert Jan Claessoën mit jouffrouw Deliaen sijnre echte huysfrouwe ende hebben beliet schuldich te weesen Brant Egberssoën ende Charterina sijn wijff die somme van twee hondert philippusgulden als 25 brabantse stuver off ander payment hoirden weerden voor de gulden vuytter alinge huysinge hoff ende hoffstede die Evert ende Deliaen voors. van Brant ende Chaterina voornoemt

gecoft ende ontfangen hebben ende voort vuyt alle alsulck goet als Evert ende Deliaen voors. hebben in den gerichte voors., mit vorwerden dat Evert Jan Claessoen ende jouffrouw Deliaen sijn huysfrouwe dese voors. penningen onderhouden sullen moegen ende geven Brant ende Catherijn sijn wijff daer jaerlicx van te renthen thien derselver philippusgulden te betaelen altijt op Alderheyligen dach off binnen veerthien dagen daernae onbegrepen daer teerste termijn ende rente off verschijnen sal Alreheyligen anno '45.

Mits conditien dat Evert voors. ofte sijnen erven ende nacommelingen dese voors. renten altijt lossen sullen moegen heel off halff tot Evert off sijnre erven haer kuer, behoudelicken tot wat tijden dat Evert voors. dese voornoemde renthen lossen will heel off half dat hij dat Brant Egberssoen ende sijnen erven altijt een halff jaer te vooren opseggen ende doen weeten sal, mits betalende die onbetaelde verschenen renten naer beloip des tijts.

Voort sijn vorwerden waert saicke dat men in toecomende tijden die privaet verlaiten ende schoen maicken sal als te weeten van dat huysgen dat Brant ende Katherina voorscreven aen haer selven behouden hebben daer Geert Lubberts nu ter tijt inne woont. Soe sullen Brant ende sijnen erven dat wulffsel van die privaet bij Everts turffhuys ofte loese op doen slaen ende van stonden aen wederomme als dat gedaen es toe doen slaen ende dragen den voornoemde dreck ende onreyn deur Everts voors. poert ende vuytganck ewech daer hem gelieven sal, behoudelicken dat Brant ende sijnen erven altijt gehouden sullen weesen den poirt mitter vuytganck van stonden aen doen reynigen ende doen schoen maicken sonder cost ende laste van Evert off sijnen erven als des behoirt sonder arch ende list. Voor Jan van Westrenen, Wouter van Blocklant, Ghijsbert Botter ende mij Lodewijck Botter als secretaris up woensdach den 12 augustus anno '45.

Simpel surfen naar je stamboom door Haro Hielkema

(Met toestemming overgenomen uit Trouw)

ICT-er Bob Coret ontwierp een simpele website voor stamboomonderzoek, waarop zelfs de grootste digibeet nu gemakkelijk informatie kan vinden over zijn voorouders.

Hij wilde de stamboom van zijn familie uitzoeken. En zoals het bijna iedereen overkomt die een duik neemt in zijn voorgeslacht, bleek dat veel meer werk en tijd te kosten dan gedacht. Een volle baan en archiefbezoek gingen niet goed samen. In de avonduren zaten de bestanden met persoonsgegevens vaak op slot.

Dus verlegde Bob Coret zijn hobby naar de laptop in de huiskamer. In plaats van het overzicht met oervaders en oudtantes te vervolmaken, richtte hij zijn aandacht vanaf 2003 vooral op genealogische websites. In het bijzonder Genlias trok zijn aandacht, een site waarop je in korte tijd je voorouders in Nederland en overzee na 1780 kunt vinden. Maar niet alleen zijn nieuwsgierigheid werd geprikkeld, ook zijn – zoals hij zelf zegt – luiheid. Om bij te houden wat Genlias voor nieuws te bieden had, moest hij iedere keer opnieuw op bezoek bij die site en dat vond Coret maar vervelend. Hij wilde liever automatisch op de hoogte gehouden worden van de nieuwe toevoegingen.

Nu heeft Bob Coret (35) informatica gestudeerd en werkt hij al ruim tien jaar als ICT-architect – eerst in de financiële sector, de laatste tijd bij de overheid. Het was dus niet ver van zijn bed, toen hij een ontwerp maakte voor de Genlias Monitor, die mensen met een of meer zoekopdrachten (daar zijn er inmiddels meer dan 62.000 van) erop attendeert wanneer er zich op Genlias iets van hun gading aandient. Datzelfde waarschuwingssysteem maakte hij voor de Digitale Stamboom-sites van stedelijke archiefdiensten.

Door zijn bemoeienis met de archieven had Coret snel in de gaten dat er nog heel wat te verbeteren valt, zoals in de standaardisatie van de manier waarop gegevens genoteerd worden. Op zijn sites pleit hij daar ook met veel passie voor, maar tot nu toe kreeg hij weinig gehoor. Ook in de wereld van de stamboomsnuffelaars is niet alles optimaal geregeld, weet Coret inmiddels uit ervaring. Startpagina's zijn er in deze sector genoeg, maar vaak vormen zij een ondoordringbare jungle van links die ook niet altijd goed geordend zijn of soms niet meer werken. Bovendien zorgde de toenemende reclame voor een boel irritatie. En dus zette de Haagse IT-er zich aan het schrijven van de (digitale) Stamboom Gids, waarin hij voor liefhebbers van de genealogie allerlei begrippen behandelt die hun speurtocht naar historische gegevens zou kunnen vergemakkelijken.

Drijfveer

Coret: "Het is inderdaad een belangrijke drijfveer voor mij, om bepaalde taken gemakkelijker en

toegankelijker te maken voor een grote groep genealogen. Op die manier zijn eigenlijk alle websites ontstaan die ik ontworpen heb. Zoals ook Genealogie Online, waarop iedereen die een stamboom heeft uitgezocht zijn of haar materiaal kan publiceren op internet. Tot dan toe was het een hele stap om je gegevens aan de openbaarheid prijs te geven. Het was een brug te ver, maar nu is de drempel heel laag. Je kunt je materiaal aanleveren via je webbrowser, en verder hoeft je eigenlijk geen technische kennis te hebben. Je wordt als bezoeker gevrijwaard van die irritante reclame. Het is gratis en eenvoudig, de vormgeving wijst zich vanzelf. Mede daardoor is Genealogie Online uitgegroeid tot de grootste stamboomsite van Nederland, met al bijna 1500 publicaties (3,7 miljoen personen), ruim 11.000 afbeeldingen, ruim 280.000 bidprentjes en meer dan vier miljoen pageviews per maand.”

Bob Coret reikt bij het publiceren op Genealogie Online de helpende hand in vier eenvoudige stappen. Als digibeet moet je zo'n toevoeging dat het een simpele klus is met een grote hoeveelheid korrels zout nemen, maar Coret heeft niet alleen de gave van het woord maar ook van de daad. Je noemt je naam, geeft aan wat je hebt uitgezocht, voegt je informatie in en controleert of de publicatie klopt. En dus voor noppes. De website is daarmee een must voor iedereen die zich in de stofnesten heeft gestoken en nog vragen heeft openstaan in de kring van voorouders.

Het is dan ook geen wonder dat Bob Coret dit jaar de Archieven.nl 2007 prijs heeft gewonnen. Zijn www.GenealogieOnline.nl is door de jury uitgeroepen tot de beste website in de categorie van historische verenigingen. Vooral de laagdrempelige service en de gratis toegankelijkheid van de website worden geprezen - Coret vraagt alleen een donatie voor de geboden service.

'Zonder technische kennis kan iedereen die genealogie als hobby uitoefent, gegevens aanleveren die daarna op het internet gepresenteerd worden en vrij doorzoekbaar zijn voor anderen', gaf de jury als toelichting. Je kunt bovendien uitgebreide informatie geven per persoon, naast een kwartierstaat, een tijdbalk en historische context, een portrettengalerij en statistische gegevens. En je krijgt er een printversie voor stambomen en kwartierstaten bij. De beheerder van de website zorgt er bovendien voor dat de gegevens onder bronvermelding worden geplaatst – wat in het wereldje van stamboomsamenstellers geen vanzelfsprekendheid is.

Bob Coret is zeer verguld met zijn prijs. Vooral het feit dat zijn website geprezen is in de categorie 'beste historische verenigingen', doet hem deugd. "Genealogie Online is natuurlijk geen traditionele vereniging. Het is gewoon een internetservice, een virtuele of digitale historische vereniging. Zonder bestuur, zonder algemene ledenvergadering, zonder contributie. Maar er wordt wel samengewerkt. We komen niet fysiek bij elkaar, hebben ook geen verenigingsblad, alleen een e-mail nieuwsbrief. En in plaats van een ALV is er een forum: een online sociaal netwerk voor genealogen. Ik vind het heel vernieuwend dat de jury voor deze site heeft gekozen. Maar ik denk ook dat dit de toekomst is voor deze vorm van historisch onderzoek. Op 'n traditionele manier red je het niet meer.”

Bescheiden

Over zijn eigen rol doet Coret bescheiden. "Ik zorg alleen voor de techniek. Daarmee kun je heel leuke websites presenteren. Elke maand houd ik alle stambomen tegen elkaar en stuur ik een e-mailtje of men misschien met elkaar contact kan zoeken of gegevens kan uitwisselen – of beter: de website verstuurt die e-mailtjes. En ik kan eraan werken wanneer ik tijd heb. Een bijkomend voordeel is dat deze stamboomonderzoeken via het internet een wereldwijd bereik hebben: er komen zoveel reacties vanuit het buitenland, tot Amerika en Spanje aan toe. Je publiek wordt veel groter.”

Ondertussen peutert Coret toch ook weer af en toe gegevens los voor zijn eigen stambomen, want genealogie is een verslavende hobby: "Je bent nooit klaar met zoeken." Zijn 'grootste' verovering – of in elk geval de leukste vondst – is dat er omstreeks 1630 een Coret rondliep in Den Haag, die 'meester harnasmaker' was en die zijn huis verkocht aan graaf Willem Frederik van Nassau, de latere stadhouder van Friesland.

"Uiteraard ben ik een product van veel meer mensen; kijk daar mijn kwartierstaat maar op na. Toch heeft die vermelding van zijn beroep me echt aangestoken. Sindsdien kan ik geen harnas meer zien of ik wil weten door wie het gemaakt is. Ik wil weten wat voor man het was, hoe hij hier terecht is gekomen. Ik denk niet dat hij een Franse hugenoot was, maar uit Noord-Italië afkomstig is – daar bestaat een adellijke tak.”

Bob Coret heeft inmiddels tot zijn vreugde gezien dat het Nationaal Archief vanaf 17 mei niet

alleen tijdens kantooruren open is, maar om de week ook op zaterdag. Uit een steekproef die hij hield ontdekte hij dat steeds meer openbare archieven hun deuren ook buiten kantooruren openzetten. Zo is het Gemeentearchief van Amsterdam zowel zaterdag als zondag open. Elders zijn archieven nu ook op zaterdag of in de avonden toegankelijk.

Tips voor stamboomonderzoek

Hoe je te werk moet gaan bij genealogisch onderzoek beschrijft Bob Coret uitgebreid en helder op zijn blog.coret.org: Ga methodisch, gestructureerd te werk. Met het volschrijven van A4-tjes loop je vast en krijg je nooit een goed overzicht. Gebruik een stamboomprogramma als Aldfaer (gratis) of GensDataPro (kost geld).

Begin dicht bij huis en verzamel officiële documenten, paspoorten, bidprentjes, trouwboekjes. Zoek ook naar foto's, advertenties, rapporten en andere persoonlijke eigendommen. Publiceer geen gegevens van nog levende personen. Dat is om privacy-redenen niet toegestaan, tenzij je uitdrukkelijk toestemming hebt gekregen. Noteer altijd de bron waar je iets gevonden hebt. Zo maak je het ook voor anderen mogelijk om gegevens te controleren. De belangrijkste tip: volg eerst een cursus. Meer info over Bob Coret: blog.coret.org, GenealogieOnline.nl, genliasmonitor.nl, stamboomforum.nl en stamboomgids.nl.

Gedwongen migratie in 1904 door Joke Sickmann

Haarlemse spoor mannen op de Wagenwerkplaats in Amersfoort.

Gansch het raderwerk staat stil, als uw machtige arm dat wil

1903 staat bekend als het jaar van de grote spoorwegstakingen. De arbeiders gingen in verzet en politiek Nederland wankelde. Bij de tweede staking ging het vooral om het recht van de arbeiders om te mogen staken. Politiek Den Haag was erop voorbereid en in allerijl werd een nieuwe wet afgekondigd die het staken verbood. Wie niet onmiddellijk aan het werk ging werd op staande voet ontslagen. In het jaar daarop is de onderhoudswerkplaats van goederenwagons van Haarlem naar Amersfoort verplaatst. Het verhaal gaat dat de ontslagen spoorarbeiders weer aan de slag mochten in Amersfoort. Binnen enkele weken tijd zijn toen honderden Haarlemmers per trein naar Amersfoort overgebracht.

De Wagenwerkplaats

Ten noordwesten van het Station Amersfoort bevindt zich het uitgestrekte spooreplacement. Als je met het spoor vanuit Utrecht of Amsterdam naar Amersfoort reist, zie je links in de verte voorbij de opstelsporen, de gebouwen van de Wagenwerkplaats. De Soesterkwartierder die in de trein zit weet dat daarachter zijn woonwijk ligt. De huizen zie je eigenlijk niet. Alleen het spitse torentje van de St. Henricuskerk steekt parmantig boven de loodsen uit.

Het Soesterkwartier en het spoor horen bij elkaar. Niet voor niets wordt deze wijk, die stukje bij beetje in de loop der jaren is ontstaan in het begin nog 'Spoorwijk' genoemd. De kiem was al gelegd in 1863 met de eerste aansluiting van Amersfoort op het spoorwegnet van Nederland. Maar het heeft daarna nog een kleine veertig jaar geduurd voordat de woningbouw daar echt op gang gekomen is¹. De vestiging van de Wagenwerkplaats in 1904 heeft daarbij een belangrijke rol gespeeld. Uit het adressenboek van Amersfoort uit 1909 is op te maken dat misschien wel het merendeel van de gezinshoofden die zich gevestigd hebben in de eerste straten van het Soesterkwartier bestond uit mensen die bij het spoor werkzaam waren. Het zijn dan niet alleen de machinisten die vlak bij het station wilden wonen, maar ook stokers, remmers en rangeerders en wat dies meer zij en natuurlijk ook al die mensen die hun brood verdienden met het onderhoud van het spoorwagematerieel. Er waren trouwens in die tijd verschillende werkgevers. Je kon gaan werken bij de NCS, die toen haar hoofdkantoor in Utrecht had, of bij het Staatsspoor, of bij de HSM ook wel HIJSM genoemd². Met name de oprichting van de Wagenwerkplaats van de HIJSM heeft een belangrijke rol gespeeld bij de groei en de bloei van het Soesterkwartier. Deze grote onderhoudswerkplaats van goederenwagons is geopend op 1 maart 1904. Het blijkt dat de eerste spoor mannen die in het voorjaar van 1904 bij de Wagenwerkplaats zijn gaan werken inderdaad uit Haarlem komen. Zie bijvoorbeeld de bijlage op bladzijde 103 hierna met een selectie uit de lijst van nieuw ingekomenen in Amersfoort. Ongetwijfeld maakten ook voormalige stakers deel uit van de

nieuwkomers, die – zoals het verhaal gaat – na verloop van tijd weer in genade aangenomen zijn. Het is niet bekend hoeveel. Volgens de overlevering hebben de Haarlemmers de verhuizing naar hun nieuwe woonplaats beleefd als een verbanning naar 'strafkamp Amersfoort', aldus Pieter Graaff.

Pieter Graaff

Spoorman Pieter Graaff was timmerman van beroep en werkte als wagenmaker op de Werkplaats Haarlem. Hij verhuisde op 28 maart 1904 met vrouw en kind naar Amersfoort.

Op die zelfde dag arriveerden ook de wagenmaker Jan Lentelink, de smid Leendert Riem Vis en nog meer collega's met vrouwen, kinderen en heel hun hebben en houwen met de trein vanuit Haarlem op het Amersfoortse station. Pieter Graaff ging volgens het 'Register van Ingekomenen' wonen in de Nagtegaalstraat, Jan Lentelink in de Stellingwerfstraat en Leendert Riem Vis in de Withoosstraat nr. 4. Later heeft Pieter Graaff op 92-jarige leeftijd zijn herinneringen aan die eerste tijd opgeschreven voor het blad De Schakel, het personeelsblad van de Wagenwerkplaats. Een citaat uit dat geschrift: "In 1904 kwam de Wagenwerkplaats gereed en werd plusminus 200 man van de Centrale Werkplaats daarheen overgeplaatst. Dat was op 4 maart. Een extra trein zorgde voor het overbrengen van de gezinnen en hun huisraad. Tevoren kreeg dat personeel een dag vrijaf en vrij vervoer om een woning te zoeken. Er was toen geen woningnood en dus slaagden allen, de meesten in het Soesterkwartier of het Leusderkwartier."

Volgens een andere bron werd er in 1904 gestart met "65 man afkomstig van de CWH (Centrale Werkplaats Haarlem) aangevuld met enige stakers van 1903 van elders."

De laatste opgave zal wel een momentopname zijn, terwijl de schatting van Pieter Graaff betrekking heeft op het gehele jaar 1904. Hoeveel Haarlemmers er in feite gearriveerd zijn is precies na te gaan in het al eerder genoemde register. Pieter Graaff deelt verder nog mee dat later behalve de al eerder genoemde 200 man er ook nog 100 oud-stakers zijn bijgekomen, "hoofdzakelijk machinepersoneel, die ingedeeld werden bij de bankwerkers".

Wie waren de stakers

Uit zijn aantekeningen is op te maken dat Pieter Graaff zelf niet meegedaan heeft aan de algemene staking. Binnen enkele jaren na de opening van de Wagenwerkplaats werd Pieter gekozen tot vertegenwoordiger van het personeel en in de jaren '20 was hij gemeenteraadslid in Amersfoort voor de Anti-Revolutionaire Partij. Over de staking merkt Pieter in zijn geschrift op: "Die tweede staking was dus duidelijk een politieke staking geworden. Op druk bezochte vergaderingen, vooral in Amsterdam, werd heftig gediscussieerd over al of niet voortzetting van de staking want alle stakers die zich op een vastgesteld uur niet meldden voor hervatting van hun werk werden als ontslagen beschouwd. Velen meldden zich weer, doch ook velen verzuimden die gelegenheid waardoor ze als ontslagen werden beschouwd."

Een andere Haarlemmer uit die tijd, Leendert Riem Vis, staakte wel. Hij staakte in de morgen maar ging uit vrees voor ontslag diezelfde middag toch maar weer aan het werk. De mededeling komt van zijn dochter, mevrouw M.H. van Dungen-Riem Vis (geb. 1918), die nog in leven is. Op de vraag in hoeverre haar vader zich bezig hield met de politiek vertelt zij dat hoewel haar vader de politiek wel volgde, hij beslist niet actief was geweest. Zijn steevaste uitdrukking was: "Als je de politiek begrijpt dan ben je nog gemener dan de politiek zelf". Met andere woorden, Leendert had zijn lesje wel geleerd!⁴

Na afloop van de grote spoorwegstaking is er binnen de verschillende diensten van de spoorwegen een officieel overlegorgaan tussen directie en personeel tot stand gebracht: de zogenaamde Groepsvertegenwoordiging. Pieter Graaff bericht dat de eerste vertegenwoordiging bestond uit drie oud-stakers "waar de schrik nog inzat". In 1907 was er weer een verkiezing van drie nieuwe groepsvertegenwoordigers op de Wagenwerkplaats. Dit keer werden gekozen: de schilder Peperzak en de wagenmakers Graaff en Broekhuizen. Pieter schrijft: "Dit waren geen oud-stakers en mitsdien wat minder bevreesd."

Leendert Arie Riem Vis (1873-1940) met echtgenote, vier dochters en drie kleinkinderen. Opname circa 1930 in de tuin achter het huis Westerstraat 103. Rechts naast hem zijn vrouwen twee dochters. Het meisje links vooraan is Leny Riem Vis (later H. Nebbeling-Riem Vis, geb. 1922). Achter Leny links haar moeder en daarnaast Riet Riem Vis (later M. van Dungen-Riem Vis).

Een nieuw huis in Amersfoort

De opmerking van Pieter Graaff dat er geen woningnood in Amersfoort was, is – ondanks de-zie invasie van nieuwe inwoners – waarschijnlijk wel terecht. Daarbij zouden we kunnen bedenken dat de lat voor een ideale woning indertijd lager werd gelegd dan nu. Sommige oudere huizen waren geschikt genoeg voor de gezinnen met de laagste inkomens. Dat moeten huisjes zijn geweest met een huur van een gulden of iets meer per week en waar de mistroostigheid vanaf droop⁵.

Arbeiderswoningen als blokkendozen met een kamertje, een keukentje en een slaapzolder, met een gangetje, dat bij de jaarlijkse grote schoonmaak (net als bij de keuken) met zwarte vernis tot borsthoogte werd zwart geverfd, zwart als het bij-de-grondse-leven-zelve van de werknemers uit die tijd.” Het waren rijtjeswoningen met één pomp en één toilet voor alle burens zoals voorheen de Twaalf Apostelen aan de Soesterweg. In 1904 waren er ook wel ‘burgerwoningen’ beschikbaar in de eerste straten van het Soesterkwartier maar de huren van deze nieuw gebouwde huizen waren hoger en liepen op tot f 2,50 en f 3,25 per week. Dit kan een belangrijke reden zijn geweest waarom er zoveel huizen leeg stonden in die tijd. Intussen bouwde men (gelukkig) wel door in Amersfoort. In 1894 was in Amersfoort de Vereniging tot het bouwen en verbeteren van woningen opgericht. De eerste 26 woningen van deze vereniging zijn gebouwd aan de Wolfertssteeg, de latere Eemstraat nabij de Puntenburgerlaan. Deze huizen kwamen in 1903 klaar. Uit het jaarverslag van 1903 blijkt dat het niet zo eenvoudig was om al die 26 woningen verhuurd te krijgen. Maar, wordt er dan hoopvol opgemerkt: “Het aantal verhuurde woningen bleef gestadig toenemen, waartoe ook bijdroeg de omstandigheid dat 1 Maart een groot aantal gezinnen van werklieden der H.Y.S.M. van Haarlem en elders hierheen verplaatst werden. Het aantal verhuurde woningen bedroeg zelfs in April 18.”

De Haarlemmers hadden ondertussen bedacht dat zij best wel zelf hun eigen huisvesting konden regelen. Precies één jaar later namen zij het besluit om de woningbouwvereniging Eigen Haard op te richten. Het resultaat was nieuwbouw van 55 woningen hoek Appelweg-Westerstraat, even zijde. De vereniging was zo ingericht dat de woningen uiteindelijk in eigendom van de leden zouden komen. De nieuwe huizen konden in de loop van 1906 worden betrokken. Pieter Graaff deelt hierover mee dat de huur van een woning f 2,60 per week bedroeg plus 50 cent extra voor de aflossing. De benodigde 155.000 gulden voor de aankoop van de grond en de bouw van de huizen werd geleend tegen 3 procent van de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij te Amsterdam⁶.

De werkomstandigheden op de Wagenwerkplaats

De Wagenwerkplaats is in 2000 gesloten. In 2007 is het complex aangewezen als Rijksmonument. Daarmee wordt ook de cultuurhistorische erfgoedwaarde van de Wagenwerkplaats benadrukt. De behoefte om de sociale geschiedenis vast te leggen groeit met de dag. De herinneringen aan De Werkplaats zijn niet mis. Er mocht dan wel veel onderlinge (lots-)verbondenheid zijn, maar de werkomstandigheden waren zwaar. “Het was vast werk en vaste armoede”, werd er gezegd. Wat ook doorklinkt in hedendaagse gesprekken met oud-werknemers is de grote verantwoordelijkheid die de spoormannen voor het bedrijf hebben gevoeld. Het was immers werken aan de veiligheid van het spoor, maar tegelijkertijd legde het arbeidsintensieve werk en de moordende concurrentie een zware druk op het gehele bedrijf. Dat werd gevoeld van hoog tot laag. De sluiting in 2000 werd dan ook door de laatste spoormensen als een nederlaag ervaren. Die teleurstelling is bijna niet in woorden uit te drukken.

De vraag dringt zich dan ook op hoe de werkomstandigheden in die allereerste jaren van het bedrijf zijn geweest. Pieter Graaff neemt hierover geen blad voor de mond:

“In de werkplaats zelf was niet voldoende ruimte voor de te herstellen wagens, zoodat de meeste mensen buiten moesten werken aan kleinere herstellingen. Er waren geen vloeren, zowel binnen als buiten was de grond van een laag sintels voorzien met al de narigheid van dien (stof enz.). Er waren ook geen vervoermiddelen voor materialen en gereedschappen zodat dit alles over het uitgebreide terrein door de mensen zelf gedragen moest worden. Al het werk werd uitgevoerd tegen geschatte tariefprijzen, ongeacht of men binnen werkte of buiten. In het laatste geval was dit dus ook een nadeel.”

In de volgende regels wordt uitvoerig beschreven dat in de jaren daarna geleidelijkaan verbeteringen tot stand zijn gebracht, maar dat de onderlinge spanningen toch nog wel stevig konden oplopen in die tijd. Pieter besluit zijn relaas (in 1972!) met wijze woorden: “Het voorgaande moge bijdragen tot het besef dat de zogenaamde welvaart van dezen tijd duur gekocht is en er voor hen die de ‘kastanjes uit het vuur haalden’ weinig of geen kans was op bevordering. Voor de oude garde is het evenwel aangenaam de resultaten van hun opofferingen nog te zien en er ook dankbaar van te profiteren.” 7

Noten

1 Voordat met nieuwbouw de aanzet werd gegeven tot de bouw van de Spoorwijk, stonden er rond 1900 in deze regio – behalve dan vlakbij de spoorwegovergang – slechts wat boerderijen en arbeiderswoningen. Verder was er enige bebouwing langs de Puntenburgerlaan en de ‘steeg’ die naar de Eem leidde. Op die hoogte zijn vanaf 1882 op het land Het Sasje burgerhuizen gebouwd. Op Het Sasje stonden rond 1900 welgeteld 69 huizen.

Bedenk daarbij, dat de gasfabriek op de voormalige buitenplaats De Hooiberg nog moest worden gebouwd.

2 NCS: de Nederlandsche Centraal Spoorwegmaatschappij; HIJSM: de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij.

3 De Wagenwerkplaats Amersfoort werd op 1 april 1936 aangewezen tot Centrale Werkplaats van de Nederlandse Spoorwegen.

4 De binnen de NGV-Amersfoort welbekende Leny Nebbeling-Riem Vis is een kleindochter van Leendert.

5 Aldus een verslag over de toestand van de woningen, enkele jaren later.

6 Informatie over de vereniging Eigen Haard is te vinden in het Notarieel Archief in Archief Eemland, 83-AT051k011 akte 2081 d.d. 19-04-1905 en idem akte 2136 d.d. 20-05-1905. In 1911 was er een statutenwijziging. Het aardige is dat de namen en handtekeningen van de eerste voorzitter N. Bouwman en de 51 eerstvolgende leden met opgave van de beroepen in de eerste akte zijn vermeld. Door ze te vergelijken met de bewoners van de Westerstraat oneven nummers die genoemd zijn in de adressenlijst van Amersfoort 1909 is te bewijzen dat zij allen op de Wagenwerkplaats hebben gewerkt.

7 Meer over de Wagenwerkplaats is te vinden in de uitgave Sporen rond de lange Jan door G.A. Russer, uitgave BDU 2008, ISBN 9789087880200.

Bijlage

Selectie van Haarlemmers uit het Register van Ingekomenen gemeente Amersfoort 1904, inventarisnummer 6409. Vergelijking met het bevolkingsregister en de adresboeken wijst uit dat een aanzienlijk deel van deze Haarlemmers in de maand maart is gaan werken op de Wagenwerkplaats.

datum	naam	samenstelling gezin	eerste woonadres te Amersfoort
		m-v	
20-01	Antonius Krook	1m - 2v	Borstraat 7
04-02	Petronella H. Scheepmaker	1v	Korte Bergstraat 1
09-02	Adriaan Jurriaanse	1m	Langestraat 59
17-02	Gijsbertha H. v. der Linden	1v	Schimmelpenninckstraat 8
20-01	Anthonie van Dijk	2m - 2v	Tuinstraat 9
25-02	Jacobus van Veen	3m - 2v	Soesterweg 85-16
27-02	Jacob Jelles Remmert	2m - 3v	Pieter Pijpersstraat 27
03-03	Wilhelmina Maria Maas	3m - 4v	Soesterweg 226
03-03	Andries de Wit	3m - 3v	Leusderweg 50
04-03	Johannes van den Engh	3m - 2v	Withoosstraat 5
05-03	Jacobus Werkman	3m - 5v	Leusderweg 126-8
07-03	Jacobus Kinman	3m - 5v	Monikenpad 2-3
07-03	Jacob Kwantes	2m - 2v	Oude Dievenweg 1
07-03	Johannes Eyking	2m - 6v	Leusderweg 46
07-03	Hendrikus van der Snee	2m - 2v	Soesterweg 85-13
07-03	Hendricus Joh. Hagedoorn	1m - 1v	Withoosstraat 7
07-03	Gerrit Gijsbert van Lunteren	1m - 4v	Stellingwerfstraat 54
07-03	Grietje Veen, wed. van Lunteren	1v	Stellingwerfstraat 54
07-03	Alexander Adriaan Huijboom	2m - 3v	Soesterweg 85-20
07-03	Leendert de Man	5m - 4v	Leuderweg 126-10
07-03	Hermann Aloysius Blanke	2m - 2v	Soesterweg 85-18
07-03	Johannes Roeland	3m - 1v	Leusderweg 48
08-03	Reinier Kok	2m - 2v	Soesterweg 85-16
08-03	Gerardus Johannes van Deelen	4m - 1v	Schimmelpenninckade 24
08-03	Jan Horsmeier	1m - 2v	Westsingel 27
08-03	Cornelis van Dorland	4m - 2v	Leusderweg 58
09-03	Jan Veldwijk	2m - 2v	Parallelweg 12
09-03	Johannes Hendrik Vos	1m	Parallelweg 12
09-03	Willem Velthuyzen	2m - 4v	Leusderweg 126-10
09-03	Jacob Groot	2m - 5v	Withoosstraat 8
09-03	Hubertus Hendrik Batist	2m - 1v	Soesterdwardsstraat 19 (Schoten*)
09-03	Hendrik Wessel	2m - 1v	Stellingwerfstraat 38
09-03	Henri Carel de Jong	2m - 1v	Soesterweg 85-17 (Schoten)
09-03	Hendrik Mensing	2m - 4v	Tuinstraat 10
09-03	Cornelis Engelbertus Schulp	2m - 2v	Stellingwerfstraat 40
09-03	Johannes Hubertus v. Bilderbeek	2m - 2v	Stellingwerfstraat 76
09-03	Hendrik Gosewehr	1m - 1v	Parallelweg 4
10-03	Jan Lambertus Adrianus Lewis	3m - 3v	Leusderweg 126-8
10-03	Jacob Giele Andel	2m - 4v	Pieter Pijpersstraat 11
10-03	Johannes Antonius Ruifrok	3m - 3v	Leusderweg 64
10-03	Arend Eykel	1m - 2v	Nicasiusdwardsstraat 2
11-03	Wouter IJfs	3m - 3v	Bisschopsweg 68 (Haarl.liede)
11-03	Cornelis van Zonneveld	1m - 3v	Bisschopsweg 70
11-03	Albertus Johannes Jansen	4m - 3v	Soesterweg 77
11-03	Pieter Bartholomeus Hagebout	1m - 1v	Soesterweg
11-03	Johannes Philippus Bakker	2m - 6v	Bisschopsweg 7
11-03	Pieter Marinus den Hertogh	1m - 3v	Pieter Pijpersstraat 29
12-03	Johannes Steeman	1m	Leusderweg 21 (Schoten)
14-03	Johannes Cornelis Velthuysen	5m - 1v	Stellingwerfstraat

14-03 Nicolaas Eykenaar 2m - 2v Soesterweg 75
 14-03 Hermanus Opbroek 2m - 3v Stellingwerfstraat 42
 14-03 Franciscus Cornelis Voskuilen 1m - 2v Stellingwerfstraat 17
 14-03 Johannes Theodorus Bos 2m - 4v Stellingwerfstraat 15
 14-03 Nicolaas Bouman 3m - 2v Stellingwerfstraat 36
 14-03 Taetske Sluik 1v Schimmelpenninckstraat
 15-03 Arnaud de Callaron 1m Withoosstraat 1
 15-03 Joh. Marinus Boerhout (?) 1v Withoosstraat 1
 15-03 Johannes Bastiaanse 1m Langestraat 14
 15-03 Jan Johannes Eykelboom 2m - 1v Aldegondestraat 79
 15-03 Cornelis Franciscus Boerkool 1m Stellingwerfstraat 52
 17-03 Gerardus Johannes Henr. de Meij 1m Appelmarkt 9
 18-03 Bernardus Adrianus van Soest 1m - 2v Aldegondestraat 84
 21-03 Douwe Hylkes de Boer 2m - 2v Stellingwerfstraat 66
 21-03 Johannes Arnoldus van der Aar 4m - 2v Soesterweg 254
 21-03 Johannes Dirk Slingerland 1m - 2v Withoosstraat 12
 21-03 M.W.A. Spoelstra-Creemers 1m - 2v Withoosstraat 12
 21-03 Leendert Lans 3m - 2v Withoosstraat 11
 21-03 Joseph Jacobus de Graaf 1m - 1v Withoosstraat 6
 21-03 Derk Willem Rijk 3m - 1v Oude Dievenweg 5
 21-03 Elizabeth Dorothea de Roos 1v Oude Dievenweg 5
 21-03 Johannes Albertus Zegelink 1m - 1v Stellingwerfstraat 55
 21-03 Jacob Huisman 2m - 1v Gaslaan 16
 21-03 Christiaan Jurgen Claasen 1m - 3v Withoosstraat 2
 21-03 Philippus Willemse 3m - 2v Gaslaan 12 (uit Schoten)
 23-03 Peter Goosens 1m Westsingel 34
 25-03 Hermanus van den Bolde 1m - 8v Pieter Pijperstraat 19
 25-03 Andries de Wit 1m - 2v Soesterweg 85-4
 25-03 Adriaen Johan Leyer 2m - 2v Withoosstraat 5
 28-03 Aart Verkaik 1m - 1v Pieter Pijperstraat 17
 28-03 Gijsbert Drommel 1m Pieter Pijperstraat 17
 28-03 Albert Kamp 1m - 1v Withoosstraat 3
 28-03 Hermanus van der Pot 1m - 1v Withoosstraat 3
 28-03 Pieter Graaff 2m - 1v Nagtegaalstraat 17 (Schoten)
 28-03 Ferdinand Menke 1m - 6v Leusderweg 126-3
 28-03 Leendert Arie Riem Vis 2m - 3v Withoosstraat 4
 28-03 Jan Hendrik Lentelink 1m - 1v Stellingwerfstraat 20
 30-03 Johan Westerveld 4m - 3v Stellingwerfstraat 6 (Schoten)
 30-03 Klaas Hagedoorn 2m - 1v Nicasiusstraat 22
 30-03 Adrianus Cornelis Buvelot 3m - 2v Leusderweg 72
 31-03 Jan Wijnands 3m - 2v Leusderweg 44
 02-04 Willem Jung 1m - 1v Withoosstraat (Schoten)
 08-04 Hendrik van der Horst 1m - 2v Schimmelpenninckkade 22
 11-04 Gerrit Brandt 1m - 3v Leusderweg 52 (Haarlemmerliede)
 11-04 Wilh. C. v. d. Pieterman 1v Lingestraat 40
 12-04 Boudewijn Mol 2m - 1v Soesterweg 85-26
 13-04 Jacob Verkaik 2m - 1v Pieter Pijperstraat 17
 19-04 Peter Arnold Scharwachter 4m - 3v Gaslaan 8
 25-04 Catharina Kerkman 1v Leusderweg 126-9
 06-05 Jan Herman Freede / Vreede 2m - 1v Aldegondestraat 39
 17-06 Adriaan Bijland, Marijngen geb.v.Leeuwen (?) 1v Gaslaan 8
 19-07 Theodorus van den Berg 5m - 3v Stellingwerfstraat 15
 26-07 Jacob Willem van Achterbergh 1m Westsingel 41
 28-06 Klaas Hos (Kos?) 1m - 1v Leusderweg 84 (Schoten)
 08-08 Johannes Marinus Welter 1m Leusderweg 21
 15-08 Wilhelmina Diermanse 1v Langestraat 60/62
 22-08 Jacob Walraven G. Pels Rijcker 1m Wilhelminastraat 3

14-09 Afiena Theresia Koper 1v Soesterweg 5
 21-09 Wilhelmina Johanna Hempenius 1v Beeckensteinse laan 11
 27-10 Mathilda Westhof 1v Pieter Bothstraat 4
 18-11 Johanna Willemina de Graaf 1v Leusderweg 27
 23-11 Hendrik van de Horst 1m Schimmelpenninckkade 22
 02-12 Wilhelmina Clasina van den Hoff 1v Tuinstraat 10 (Schoten)

NB Schoten en andere genoemde plaatsen zijn gerekend als Haarlem.

Per inschrijving:

Ingebrachte getuigschriften in 1903 uit Haarlem: 10; totaal ingekomen: 1186

Ingebrachte getuigschriften in 1904 uit Haarlem: 112; totaal ingekomen: 1287

Ingebrachte getuigschriften in 1905 uit Haarlem: 14; totaal ingekomen: 1135

Totaal in 1904 (uit 112 getuigschriften): 191 mannen en 215 vrouwen, dus 406 personen.

In het komende najaar is er bij de AVRO een aantal tv-uitzendingen gepland in het kader van de Monumentenwedstrijd van de BankGiro Loterij. In de uitzending van 16 oktober op Nederland 2 om 19.30 uur wordt aandacht besteed aan de Wagenwerkplaats. De uitzendtijd kan nog gewijzigd worden. De Veerensmederij uit 1908 dingt dan mee naar de hoofdprijs van 1 miljoen euro. Dat geld is hard nodig voor de restauratie. Schrijfster van dit artikel roept u allen daarom op om uw stem per telefoon uit te brengen. Zie ook www.wagenwerkplaats.nl.

Station van het Centraal- en Oosterspoor te Amersfoort. Dit station is in 1863 gebouwd in opdracht van de Nederlandsche Centraal Spoorweg Maatschappij. De architect was Nicolaas J. Kamperdijk (1815-1887). Vanaf 1874/75 werd het medegebruikt door de HIJSM, vanaf 1901 geleidelijk gesloten. In 1902 kwam het nieuwe stationsgebouw aan het Stationsplein gereed.

HCC!genealogiedag in het Noord-Hollands Archief

Op zaterdag 18 oktober 2008 organiseert de HCC! dit jaar de derde landelijke genealogiedag in het Noord-Hollands Archief (NHA) te Haarlem.

De vereniging HCC!genealogie heeft ruim 3000 leden en is een van de grotere interessegroepen van de landelijke Hobby Computer Club met bijna 200.000 leden.

Het voorlopige programma van de dag:

- 10.00 uur Gebouw open voor bezoekers
- 10.45 uur Officiële opening door een NHA-official en de voorzitter van de HCC!genealogie
- 11.00 uur 1e lezing: Boeven in de 19e eeuw, door Hans van Felius
- 12.00 uur 2e lezing: (wordt nog vastgesteld)
- 13.00 uur Filmvertoning
- 14.00 uur herhaling 1e lezing
- 15.00 uur herhaling 2e lezing
- 16.00 uur Sluiting

Overall in het archief zijn stands van onder andere NGV-CG, PRO-GEN, GenLias en Digitale Stamboom, Hazadata, Aldfaer, CBG, Geneanet, Mormonen, Reunion en de NGV-afdeling Kennemerland.

Het NHA bevindt

zich op loopafstand van het Centraal Station Haarlem. Parkeren kan ook in de buurt, maar is niet goedkoop. Het NHA bezit een goed geoutilleerde lunchkamer en café. Voor meer inlichtingen zie www.noord-hollandsarchief.nl en <http://www.genealogie.hcc.nl>.

Een unieke database op www.drenlias.nl door Henk Bousema

Op 25 mei 2008 lanceerde het Drents Archief in het Gevangenis­museum in Veenhuizen een unieke database. Het betreft persoonsregisters van de 19e eeuwse Drentse armenkolonies. Hiermee ontsluit het archief een bijzonder deel van de Nederlandse geschiedenis voor het grote publiek. De registers bevatten namen en signalementkaarten met foto's van paupers en landlopers die uit heel het land naar deze heropvoedingskolonies werden gestuurd. De gegevens zijn nu beschikbaar via de genealogische site www.drenlias.nl. De database omvat een periode van 1818 tot 1921: 74.000 namen van kolonisten in de dwangkolonies Veenhuizen en De Ommerschans en de 'vrije kolonies' Frederiksoord, Willemsoord en Wilhelminaoord. Daarnaast zijn er 5.600 signalementkaarten met foto's en beschrijvingen van landlopers en bedelaars die tussen 1896 en 1901 tot Veenhuizen werden veroordeeld. De database wordt later met meer gegevens uitgebreid. Tenminste één op de zestien Nederlanders heeft voorzaten die een heropvoeding hebben ondergaan in de Drentse paupergestichten van de 19e eeuw. Op basis van gegevens uit het Drents Archief en het Gevangenis­museum in Veenhuizen is berekend dat tussen 1840 en 1858 twee procent van de bevolking was ondergebracht in de drie vrije koloniën en twee dwangkoloniën van de Maatschappij van Weldadigheid. Dit getal – 60.000 mannen, vrouwen en kinderen – was niet eerder bekend.

Twee unieke boeken

Naar aanleiding van bovenstaande database wil ik de lezer graag attenderen op twee unieke boeken die onlangs over bovengenoemd onderwerp zijn verschenen. Allereerst om te lezen maar eveneens om er lering uit te trekken voor het geval dat uzelf een familieboek wilt schrijven. Het betreft de boeken *De proefkolonie* en *Het pauperparadijs*.

De proefkolonie , auteur Wil Schackmann

uitgever Moria, Amsterdam, 395 pag. ISBN 9789045800615

“Zwaar en traag, oneindig traag, schommelen de ossen over het zandpad dat van Steenwijk naar Vledder voert. Twee aan twee trekken ze een platte kar over de ongelijke weg. Naast de voorste ossen wandelt de drijver, op de karren houdt een bont gezelschap zich in evenwicht. Mannen, vrouwen – van wie eentje hoogzwanger – en kinderen. De meesten met niet meer bij zich dan hun lijfgoed, een enkeling koestert het familiebezit in een plunjezak. De jongste is Jannetje Metz uit Amersfoort, twee jaar en een paar maanden, de oudste de eenenvijftigjarige Jan Cornelis Westerveld uit Broek in Waterland. Het is donderdag 29 oktober 1818. Het aan weerszijden voorbij sukkelende Drenthe is een eenzaam land. Uitgestrekte heidevelden, afgewisseld met zandverstuivingen en bosjes, slechts af en toe een geïsoleerde hoeve met bomen eromheen. Hier begint hun nieuwe leven, hier zullen zij worden opgevoed tot betere mensen, hier zullen zij 'allengkens worden opgebeurd uit de zedelijke verbastering' waar zij door hun armoede in terechtgekomen zijn.”

Dit is het begin van Frederiksoord, de eerste kolonie die door de Maatschappij van Weldadigheid is gesticht. In deze nederzetting wilden zij verarmde landgenoten uit heel Nederland 'opvoeden' en een kans geven op een beter leven. En zo begint ook het boek.

De in 1818 opgerichte Maatschappij van Weldadigheid wilde verarmde landgenoten uit hun toestand van 'diepe ellende en daaruit spruitende zedelijke verbastering' halen. In een nog woest en maakbaar Drente zouden zij leren met landarbeid de eigen kost te verdienen en daardoor vanzelf betere mensen worden. Met veel liefde voor het onderwerp en voor de mensen die er een rol in spelen, met oog voor vermakelijke details, vertelt Wil Schackmann over het ontstaan van de Maatschappij, over de landelijke inzamelingsactie – die gezien kan worden als de eerste in haar soort – en vooral over het leven van de eerste 52 proefkolonisten in het net geopende dorp Frederiksoord. Een aantal daarvan leren we gaandeweg goed kennen. De proefkolonie leest als een roman, maar is gedegen non-fictie gebaseerd op tien jaar onderzoek in correspondenties, verslagen, 'stamboeken' en rapporten van de Maatschappij. Bronnen die uniek zijn omdat ze niet alleen over de weldoende bovenklasse gaan, maar ook een zeldzaam inkijkje bieden in het bestaan van de 'bewel-dadigden'. Schackmann laat beide klassen tot hun recht komen. Door de meeslepende manier waarop hij de mensen beschrijft, met een milde kijk op de herkenbare menselijke tekortkomingen, heeft hij een boek geschreven dat de wereld van onze recente voorouders erg dichtbij brengt.

Bron: www.deproefkolonie.nl.

De proefkolonie, waarin Wil Schackmann verhaalt over deze fascinerende episode uit de vaderlandse geschiedenis, is in 2006 verschenen. Twaalf jaar heeft de auteur aan het boek gewerkt en geschaafd. Eind juni 2008 is van De proefkolonie een midprice herdruk verschenen. Deze editie heeft een nieuwe omslag en kost € 12,50. Bovendien bevat hij een nieuw en uitgebreid register omdat, zo zegt Wil Schackmann: 'Door de verhalende vorm was het lastig de informatie terug te vinden. Zelfs voor mij, laat staan voor die arme lezers. Terwijl er toch behoefte blijkt te zijn aan een naslagwerk over de Maatschappij van Weldadigheid.' Nog een tip van Wil voor toekomstige schrijvers: 'Veel mensen hebben wel in hun achterhoofd dat ze een keer een boek willen schrijven, maar slechts weinigen slagen daarin. Schrijven is leuk, maar herschrijven is een noodzakelijk drama, waarbij de meeste mensen afhaken. In het Engels noemen ze dat 'kill your darlings'. Van mijn boek De proefkolonie is uiteindelijk maar een kwart overgebleven van wat ik oorspronkelijk had geschreven.' Op zijn website www.schackmann.nl kunt u meer informatie vinden over de auteur, het boek, de kolonie en haar eerste bewoners en allerlei bronnen en archiefstukken die voor het schrijven van dit boek zijn gebruikt.

Het pauperparadijs, auteur Suzanna Jansen

Uitgever Balans, Amsterdam, 280 pag. negende druk ISBN 9789050188210

Geïnspireerd door de vondst van een bidprentje van haar overgrootmoeder ging de schrijfster op zoek naar haar familiegeschiedenis. Tot haar grote verrassing ontdekte zij dat haar overgrootmoeder is geboren in de toenmalige bedelaarskolonie Veenhuizen bij het plaatsje Norg in Drente. Dit gegeven vormt in haar boek de basis voor een beschrijving van haar zoektocht naar verre familieleden.

Amsterdam-Noord tijdens de crisisjaren: Roza Dingemans, moeder van een door schulden en alcoholisme getroffen gezin, probeert koste wat kost haar waardigheid te bewaren. Ze ontleent trots aan een gerucht over een voorname afkomst en een misgelopen erfenis. Maar is dat werkelijkheid of mythe? Op zoek naar de feiten stuit haar kleindochter, de auteur, op een verborgen stuk Nederlandse geschiedenis: een uniek heropvoedingsexperiment in de Drentse nederzetting Veenhuizen, waaraan haar voorouders zijn blootgesteld. In drie enorme gestichten werden vanaf 1823 tienduizenden arme stadsgezinnen gedruid tot nuttige burgers. Maar wat begon als een bevlogen plan om de onderklasse te verheffen, veranderde al snel in een fuik. In een betrokken, beeldende stijl volgt Suzanna Jansen vijf generaties van haar familie langs alle goedbedoelde beschavingspogingen. Van de bedelaarskolonie Veenhuizen tot het wonen-onder-toezicht in de arbeiderswijken van de twintigste eeuw. Gaandeweg tekent zich af hoe deze opvoedcampagnes ingrijpen in het leven van Roza Dingemans en haar nazaten.

In Het pauperparadijs beschrijft Suzanna Jansen de gevolgen van die ervaring. Het boek laat zien hoe de armoede van generatie op generatie wordt doorgegeven. Dit aangrijpende boek is in de

boekwinkel te koop voor € 17,95. Op de website www.suzannajansen.nl kunt u meer gegevens vinden.

Boekennieuws

De werkgroep dialect, veldnamen, straatnamen en bijnamen van de Historische Vereniging Oud Veenendaal is de laatste tijd zeer actief geweest en heeft in 2007 liefst twee publicaties laten verschijnen die allebei ook voor genealogen van belang kunnen zijn. Beide boeken stonden onder redactie van dr. H. van 't Veld.

Bewaard vam vrogger... Taol in 't Vèèn: uitschelle en dialekwoorde, ISBN 978-90-809732-6-8
Dit boekje bestaat uit twee delen. In het eerste deel staat een bonte verzameling bijnamen met de naam van de drager en andere bijzonderheden. Iedereen met ouders of grootouders in Veenendaal zou eens in dit boekje moeten zoeken. Er is grote kans dat er familie gevonden wordt. Het tweede deel bevat woorden en uitdrukkingen van het Veense dialect. Wie in het dialect van deze regio is geïnteresseerd zou vooral ook moeten raadplegen het onlangs verschenen Barnevelds Woordenboek. Het dialect van de West- en Midden-Veluwe van H. van de Giessen, Barneveld 2008, ISBN 978-90-8788-041-5.

Veldnamen in Veenendaal, ISBN 978-90-809732-5-1

Dit boek geeft de ligging van honderden percelen die alle een eigen naam hebben of hadden. Waar mogelijk wordt de naam ook verklaard. De ligging van de percelen staat aangetekend op zes kaarten in het boek. Er zijn ook drie losse kaarten waarvan één met veldnamen. Sommige van de veldnamen zijn al vele eeuwen oud. Dankzij dit werk kunnen veel percelen die in oude transportakten worden genoemd worden teruggevonden. Het boek heeft ook een aantal afbeeldingen van oude foto's.

Kadastrale atlas Woudenberg, grondgebruik en eigendom

Op 16 april 2008 is in de oudheidkamer Woudenberg aan de Schoolstraat 2A de digitale atlas van Woudenberg officieel opengeslagen door de heer J.G.P. van Bergen, burgemeester van Woudenberg. Deze digitale atlas verschijnt als deel 16 in de reeks Kadastrale Atlas provincie Utrecht.

Het omvat de kadastrale minuutplans (kaarten) uit 1832 en de bijbehorende Oorspronkelijke Aanwijzende Tafels (overzicht van de percelen met de namen van de eigenaars en wijze van grondgebruik) van Woudenberg, raadpleegbaar via www.archiefteemland.nl. De productie is gerealiseerd in samenwerking met de Fryske Akademy in Leeuwarden.

Lief en leed van afdelingsleden

Op woensdag 13 augustus jl. is ons lid Mieke Sparnaaij op 84-jarige leeftijd overleden. Wij wensen haar echtgenoot Jules Wilbers veel sterkte bij het verwerken van het verlies van zijn vrouw.

Op zaterdag 16 augustus jl. waren Dick en Loes Regtien 50 jaar getrouwd. Dick is oud-secretaris van onze afdeling en hij is nog steeds plaatsvervangend afgevaardigde van onze afdeling naar de landelijke vergaderingen van de NGV. Van harte gefeliciteerd!

Nieuws van de afdelingsbibliotheek

Geschonken door de heer ing. B.W.J. Bosman te Woudenberg:
1038.a Eeuwboek van Woudenberg (1900-2000)

De geschiedenis van het wel en wee van honderd jaar Woudenberg, met zeer veel foto's onder andere van schoolklassen, bedrijfsleven en clubs. Diegenen van wie de wortels in Woudenberg liggen, kunnen voor hun genealogie een aardige aankleding vinden.

Geschonken door de heer D.J. Regtien te Amersfoort:
600.60 Jaarboek CBG 2007, deel 61

Geschonken door mevrouw E. van der Veldt te Driebergen:

614.1 Mensen van vroeger en de dingen die zij ons hebben nagelaten. Onafhankelijk maandblad voor de beoefening van de genealogie en aanverwante gebieden, jrg. 1 (1973) nr. 1 t/m 8 (nr. 9, december ontbreekt)

614.2 idem, jrg. 2 (1974) nr. 1 t/m 12 (compleet)

614.3 idem, jrg. 3 (1975) nr. 1 t/m 12 (compleet)

614.4 idem, jrg. 4 (1976) nr. 1 t/m 12 (compleet)

614.5 idem, jrg. 5 (1977) nr. 1 t/m 12 (compleet)

614.6 idem, jrg. 6 (1978) nr. 1 t/m 6 (compleet)

614.7 idem, jrg. 7 (1979) nr. 7 t/m 10 (januari t/m juni)

Zeer interessante en gevarieerde onderwerpen om te lezen.

Maandblad Zuid-Holland

Ons voorgeslacht, jrg. 31 (1976) nr. 247 t/m 258 (blz. 1 t/m 316 compleet)

idem, jrg. 32 (1977) nr. 258 t/m 268 (blz. 1 t/m 484 compleet)

idem, jrg. 33 (1978) nr. 269 t/m 279 (blz. 1 t/m 668 compleet)

idem, jrg. 34 (1979) nr. 280 t/m 290 (blz. 1 t/m 484 compleet)

Geschonken door het bestuur van de Historische Kring Hoogland:

1008.d De zuster van Hoogland. Oprichting van de vereniging Wit Gele kruis voor Volksgezondheid en ziekenverpleging op 01-01-1929. De ziektes in de 19e eeuw, o.a. de cholera die ook in Hoogland slachtoffers maakte.

Naamswijziging van NGV-afdeling Groningen 'Huppel De Pup' in 'Roots@Groningen'.

827.2 Roots@Groningen jrg. 15 (2008) nr.1

Uit catalogus kan nr. 521 Het geslacht De Vassy verwijderd worden. Het boek is na uitlenen – retour via TNT post – verloren gegaan.

Voorts ontvingen wij vele edities van periodieken van andere NGV-afdelingen, historische verenigingen of stichtingen.

Met dank aan de schenkers G.G.M. van der Kroon,
telefoon 033 - 4942496

En dan nog dit ...!

De redactie is natuurlijk altijd zeer alert als het over taalfouten gaat. Een van de redactieleden las daarover het onderstaande.

Taalfouten 1

Als leraar Nederlands heb ik mijn leerlingen vaak verteld dat ik van mening was, dat SPEL-LINGfouten geen TAALfouten zijn. Dat denk ik ook nu, als 78-jarige, nog steeds.

Een voorbeeld van een echte taalfout?

"In de wedstrijd tegen Wales dribbelde Robben zo'n twintig meter, OM vervolgens naast te schieten".

Taalfouten 2

Vlgonen een oznrdeek op een Eglnese uvinretsiet mkaat het neit uit in wlkee vloogdre de ltteers in een wrood saath, het einge wat blegnaijrk is is dat de eretse en de ltaatse ltteer op de juitse patals saath. De rset van de ltteers mgoen wllikueirg gpletaast wdoren en je knut vrelvogens gwoeon lzeen wat er saatt. Dit kmot odmat we neit ekle ltteer op zcih lzeen maar het wrood als gheel.